

VEERTIENDAAGS
TIJDSCHRIFT.

JAARGANG: 7
NR. 3

REDAKTIE &
ADMINISTRATIE

V.U. Pol Heydens
't Stuc Van Even
straat 2D 3000
Leuven

VETO

HET BLAD VAN DE ALGEMENE
STUDENTENRAAD VAN LEUVEN

RVS

IS DIT EEN
GRAPOF OM
TE HUILEN

Het gaat niet goed met de sociale sektor, maar dat wist je waarschijnlijk al. Hij heeft zijn doelstellingen, namelijk de democratisering van de unief nog altijd niet kunnen waarmaken. Nog geen 20 % van de Leuvense studenten komt uit de socio-professionele lagere klasse. Bovendien, financieel gaat het hem ook niet voor de wind. De ontwerpbegroting voor '81 vertoont een deficit van 16,5 milj. frank. Die van '80 vertoende er al 66n van 4,2 miljoen. Dit is een logisch gevolg van een logische oorzaak: de inkomsten dekken de uitgaven niet. Men kan de zaken al heel wat beter begrijpen als men weet dat de inkomsten, afkomstig van de rijks-toelagen (en dat is het grootste deel van die inkomsten) slechts stijgen met de index. Dit, terwijl de uitgaven van de nutsvoorzieningen alleen al -met daarin vooral de stookolie- stijgen met liefst 12,0 miljoen. Dit is heel wat meer dan de index.

Met deze (en nog veel meer) gegevens in ons achterhoofd, stapten de studentenaafgevaardigden -het haar gekamd en parfum onder de oksels- op vrijdag 21 oktober naar het rektorat om er ons te "bezingen" over deze toestand. Of om het met de woorden van Bauwens te zeggen: "De raad moet zich bezinnen over dit probleem, rekening houdend met de financiële middelen, de doelstellingen van de sociale studentenvoorzieningen, en de realiteit van de bestaande dienstverlening. zie p. 3

DE DEMO
CRATISCHE
AFGANG

Leo Tindemans zei vorig jaar in een BRT-joernaal dat de Christelijke Volkspartij (CVP) in de Bijbel geen aanknopingspunt vond ter bepaling van haar houding in de rakettenkwes tie. "In de bijbel is er nog geen sprake van kernraketten," stelde hijformeel. De 'Evangelicals', een in de vorige presidentsverkiezingen door Nieuw-Rechts handig gebruikte groep van radikale 'gelovigen', hebben daar minder moeite mee. Een aantal progressieve kandidaat-senatoren werden op basis van hun niet onvoorwaardelijk ja-standpunt in verband met de rakettenzaak met een zeer radikale anti-kampagne vereerd. Over de democratische afgang zowel in senaat als in het Witte Huis zijn er wel enige bedenkingen te maken.

vervolg op p. 2.

Vrouwendag	p 3-4-5
Sociaal	p 6
Geld van de KUL	p 7
Regionaal	p 10-11
Kredietpuntensysteem	p 12
Media-Mol	p 15
Agenda	p 16

VETOK
THE WEEKLY
FACE
OF WAT U DEEL
WEEK MOET
ANTWOORDEN OP
VRAGEN BETREFF
FENDE

DE DEMOKRATISCHE AFGANG

Door de *ekonomische crisis* is de perceptie die de doorsnee Amerikaan van de Democratische Partij heeft, sterk veranderd. De partij van ex-president Carter werd traditioneel gezien als de politieke moeder van de maatschappelijk zwakkeren. Dit gold zowel voor de strikt ekonomische sektor als voor de terreinen daarbuiten. Zo werden onder democratische impuls programma's opgezet om *analphabetisme* tegen te gaan, ook werden er *Health Centres* opgericht voor wie de financiële drempel van de private gezondheidsvoorzieningen te hoog was, om uez mesnen toch de nodige medische zorgen te verstrekken. Op die manier konden grote groepen zich uit de marginaliteit loswerken en zich meer gaan bewegen in wat men de *mainstream* van de maatschappij noemt.

Door toedoen van grotendeels democratisch geïnspireerde maatregelen waren ze in staat om aktiever deel te nemen aan de welvaartsstaat. De immuniteit die uit hun vroegere marginaliteit voortvloede veranderde in kwetsbaarheid voor fenomenen als de ekonomische crisis. Hun veranderde maatschappelijke positie had niet alleen invloed op hun kwetsbaarheid, maar wijzigde bovendien hun perceptie van andere maatschappelijke fenomenen. De *Demokraten* werden niet langer als hun weldoeners beschouwd maar als diegenen die hun recent verworven maatschappelijke positie het meest bederf.

Er werd niet meer gesproken over de positieve aspecten die deze health-centres ontsien-

baar in zich droegen, maar men had nog wel uitsluitend oog voor de enorme lasten die dit uit kollektivistische ideeën ontsproten systeem, betekende voor de *Vrije Economie*. Men vond het voor de eigen positie beter met Ronald Reagan in de boot te gaan, dan verder te zinken met *competitor* Carter en daarom Reagan's voorstel tot afschaffing van de minimumlonen te steunen. Wie het daar niet mee eens was moest maar "in *Rustland* gaan wonen".

Het feit dat dit effect zeker een rol zou spelen werd door de demokraten zelf al lang op voorhand ingezien en er gingen meer en meer stemmen op binnen de partij om de beleidsdoktrine, stammend uit de *vette jaren* zestig en doorspekt met ideeën van *New Deal Liberalism* te herzien.

Het feit dat *Edwaard Kennedy* één van de belangrijkste liberals op de nominatiekonventie, de duimen moest leggen voor Carter, was een eerste bewijs voor deze heroriëntering. Een van de meest fervente hervormingsgezinde demokraten, *Paul Tsongas*, stelde dat "als het liberalisme (de democratische vleugel rond Kennedy) zich op niets anders kan beroepen; dan op de retoriek van de jaren zestig, zal de volgende bijeenkomst onherroepelijk in het bejaardenhuis plaatsvinden.

Het voorbeeld van de energie crisis kan uitstekend dienen als illustratie van de verschillende aanpak. "De energiecrisis stelt ons

voor het probleem dat olie een eindige, afnemende energiebron is. De liberals willen dit probleem te lijf gaan door de oliemaatschappijen te attakken. Het probleem is dat de Amerikaanse consumptie moet verminderd worden." Het feit dat Carter de nominatie van de Democratische partij kreeg, was een aanwijzing dat de liberals veld verloren. Toch is Carter zelf geen typisch *post-liberal* demokraat. Zijn beleid mist continuïteit, heeft teveel gebrek aan filosofische onderbouw die kenmerkend is voor *Tsongas c.s.*

Een tweede -meer politieke- faktor, is de opkomst van nieuw rechtse organisaties die de Demokraten stokken in de wielen hebben gestoken. De hoofdbetrachting van deze meestal kleine groepjes was vooral negatieve en vaak erg agressieve campagnes te voeren. Een van de redenen die deze opkomst in de hand werkte was een *kieshervorming* na het *Watergate*-schandaal.

Omdat onbeperkte schenkingen aanleiding waren geweest tot allerlei onfrisse praktijken werd ook voor de verkiezingscampagne paal en perk gesteld aan schenkingen. Maximaal 1000 dollar per persoon. In de wet die dit regelde was er echter geen restrictie op schenkingen die zich richten tegen één bepaald kandidaat.

John Dolan, voorzitter van een dergelijke nieuw rechtse groepering geeft toe dat er geen enkele twijfel bestaat over de bedoelingen van zijn organisatie. "Wij zijn een negatieve organisatie die

REDACTIONEEL

Werkloosheid is troef. Er moet bezuinigd worden. Werkloze vrouwen zijn een makkelijk doelwit. De vrouw is nog steeds een tweederangsarbeidskracht, een eersterangshuisvrouw. Ze moet inspringen als de ekonomische machine op volle toeren draait en wordt er het eerst uitgegooid als het tempo moet verlagen.

Niet-gezinshoofden verliezen, als de huidige regering haar zin krijgt, hun recht op werkloosheidsuitkering. Dat zet de klok enkele decennia terug en de valse promotie destijds van de werkende vrouw als-het-nodig-is wordt ontmaskerd. De vrouwenbeweging is niet van plan zich terug bij de kookpot te laten duwen. Een breed offensief voor het beveiligen van de onafhankelijkheid van de vrouw door een gewaarborgd inkomen komt op gang.

De regering moet een aktief en niet-diskriminerend werkloosheidsbeleid voeren, waarin vrouwen, jongeren, zieken niet door de mazen vallen. Het gaat niet op dat onder het mom van het vrijwaren van ons heilig ekonomisch systeem de helft van de bevolking in de kou wordt gezet.

Al wie een dergelijke conservatieve en repressieve visie propageert of aankleeft, moet zich realiseren dat hij daarmee een gevaarlijke stap zet op de weg naar een politiek die de machtigen bestendig in hun positie en de zwakkeren doodzwaagt.

vijf kwijke stemmen uit de senaat wil verwijderen. Het kan ons niet schelen of we respectabel zijn of niet. We gaan die vijf op hun sodemeter geven, zodat alle andere liberale senatoren en Kongresleden de rillingen over de rug zullen lopen.

En of ze in hun opzet geslaagd zijn? Van de vijf geviseerde senatoren (*Mc Govern, Bayh, Culver, Cranston en Church*) zijn er vier (4) uit de senaat gewijpt. De techniek die door deze organisatie wordt gebruikt is een gewijzigde vorm van wat men in de verkoopspsychologie, de *voet-in-de-deur* techniek noemt. Men spoort mensen op die ook maar ooit een kleine financiële bijdrage hebben geleverd voor één of andere aktie. Per post worden deze mensen dan allemaal individueel opnieuw benaderd. In de brief wordt hen gezegd dat ze in het verleden bij een bepaalde topic (bv abortus), blijk hebben gegeven van een grote betrokkenheid. Om die reden wordt hen nogmaals én hun financiële én hun politieke (in de vorm van *niet te stemmen op mijnheer Iks*) steun gevraagd. Op deze manier werden grote massa's van anders ongeïnteresseerden aan hun verleden herinnerd en op die manier omgevormd tot aktieve geëngageerden rond een bepaalde topic.

Een laatste belangrijke groep die de Democratische afgang hebben helpen bewerken zijn de *evangelicals*. Dit zijn radikale gelovigen die bij deze verkiezingen voor het eerst in de bres gesprongen

zijn. Een aantal van hun leiders bewerken de gelovigen om op te tornen tegen het morele verval, dat Amerika in de afgrond dreigt te storten. *Jerry Falwell*, dominee en leider van de *Christian movement* beweert van zichzelf dat hij het "goddelijk mandaat heeft om rechtstreeks naar de gangen van het Kongres te gaan en daar te vechten voor de wetten die Amerika kunnen redden. God heeft mij geroepen om handelend op te treden. De aard van de argumenten die Falwell gebruikt om zijn gelovigen te overtuigen, liegen er dan ook niet om.

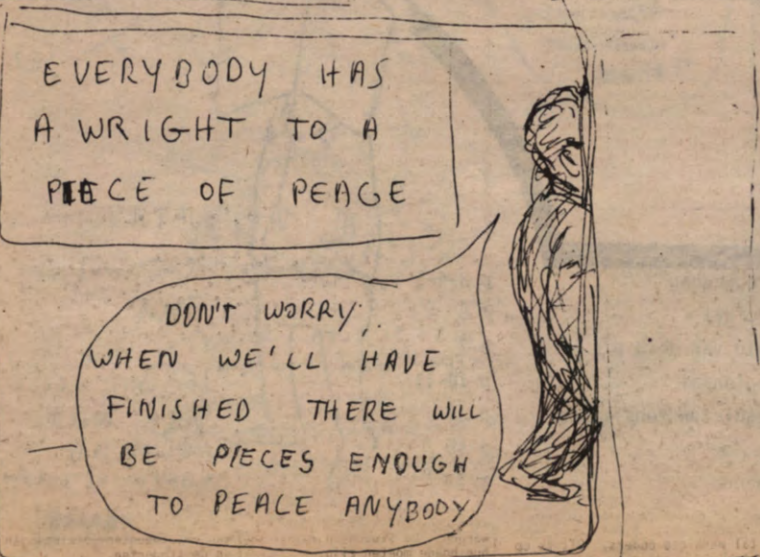
Elders zegt Falwell dat Jezus Christus nooit het verkiezingsprogramma's zou gestaund hebben. Jezus was geen nicht. Hij was geen pacifist.

Voor diegenen die hierover zouden twifelen, sla er *Romineen 1 en Mattheus 25* op na. Kortom heel de sfeer die Amerika ademde op de vooravond van de verkiezingen was er een van dogmatisch anti-klimaat. De Demokraten kregen vanuit allerlei hoeken de rekening gepresenteerd voor het kreëren van de verzorgingsstaat en tegelijk worden ze voor de morele afgang van Amerika verantwoordelijk gesteld. Dit samen met het twijfelachtige beleid dat Carter gedurende zijn ambstermijn heeft gevoerd, is verantwoordelijk voor de Democratische afgang.

Leo Paesen

REDAKTIE & MEDEWERKERS

Hans Vandenbroeck · Paul Van Damme · Jan Verbanck · Leo Paesen · Relinde Baeten · Frans Smeets · Danny Vandenbroucke · Bruno & Joris Leynse · Pieter T'Jonck · Jan Sempels · Emmy Desmet · Erik Vanhaeren · Kris De Stoop · Kristien Van Hoolst · Ingeborg Verplancke · Leo De Broeck · Peter De Jonge · Bart Demoor · Jos Van Orshoven · Wannes Dirk De Naegel · Johan Seynave · Lambert Swillens · Francly Heremans · Dirk Vuylsteke · Noël De Herteleer · Marcel Meus en vele anderen. En zoals U ziet naderen we de vijftig medewerkers, wat niet betekent dat u zich van medewerking ontslagen moet achten, het blijft veel werk... (ook Dirk Cos)

STUDIEFINANCIERING

SR PAKT SOCIALE SEKTOR HARD AAN

Onder dit motto startte woensdag 5 november de werkgroep sociale sectoren-studiefinanciering van sociale raad. Zes mensen engageerden zich om er hard tegen aan te gaan.

WAAROM GAAN WE IN HET OFFENSIEF ?

Besparingen zijn niet van gisteren dat weten we al lang, die besparingswoede kent echter op dit moment een nooit gezien hoogtepunt.

Aan onze universiteit zien we dat de ALMA prijsverhoging en de huurprijsverhoging van de universitaire residenties op het programma staan. Het ministerie van nationale opvoeding met als koploper Ward Bosmans heeft ook nog een verrassing in petto: een zogenaamde eerlijker herverdeling van het beschikbare budget voor studiebeurzen. De maximumbeurzen gaan we zien verminderen tot ongeveer 60.000 frank.

Een vergelijking met de situatie van de werknemers is hier dan ook niet uit de lucht gegrepen.

Besnoeiingen in de sociale zekerheid en loonmatiging is het deel van de beschimelde

koek dat de werknemers mogen verorberen.

Besnoeiingen in de sociale sector en inkrimping van de studiebeurzen is het deel dat voor de studenten is voorbehouden. Als je dan even bedenkt dat het juist de beursstudenten zijn die meestal ten laste zijn van een werknemersgezin begrijp je wel wat voor een effect dat heeft op het gezinsbudget. De Somer's uitspraak over de illusie van de demokratisering van het onderwijs zal zo inderdaad vlug waarheid worden.

UNIEF ALLEEN VOOR EEN ELITE ?

Nee en nog eens nee. Iedereen heeft recht op onderwijs !!! Je zou het nochtans niet meer geloven. Op de sociale dienst wordt men meer en meer geconfronteerd met studenten die bijkomende leningen komen vragen omdat hun vader werkloos is geworden en hun studiebeurzen niet meer toereikend is. Ieder bijkomende verhoging in de sociale sector heeft een nefast gevolg op het studentenbudget. Zulke toestanden moeten aangeklaagd worden.

Het is nu dat alle mogelijke middelen moeten aangewend worden om het minimum aan demokratisering dat er nog is te vrijwaren en om te vechten voor een volledige demokratisering van het onderwijs.

Toen er in 1954 een tekort was aan kaders voor de industrie en de hogere klasse die niet meer in eigen rangen kon vinden gingen demokratisering en economische doeleinden wonderwel hand in hand. Alles werd gedaan om zoveel mogelijk arbeiderskinderen aan de unief te krijgen. Nu het spook van de crisis echter overal rondwaart wil men het doen voorkomen alsof de demokratisering nu als afgesloten kan beschouwd worden. Men doet al het mogelijke om de belangen van de eigen kaste te vrijwaren en daarvoor schrijft men niet terug om te zwaaien met numerus clausus, ingangsexamens enz.

Deze idee begint spijtig genoeg ook binnen de universiteit veld te winnen. Bij de opening van het academisch jaar was het alleen nog de studentenfractie die de demokratisering van het onderwijs niet als afgesloten beschouwd. Dat dit een doorn in het oog was van De Somer hebben de feiten aldaar ook bewezen. Wij wapenen ons om de strijd te strijden...

EEN WERK GROEP DIE NIET BEZINT MAAR BEGINT

Een werkerterrein dat zo uitgebreid is als de sociale sector kan alleen maar efficiënt bewerkt worden als je federe keer een concreet aktierterrein bespreekt en daar alle energie in steekt. Dat was de conclusie van de werkgroep.

Op dit moment staat de ALMA in de aktualiteit. Een prijsverhoging kunnen we niet toelaten. Integendeel, als men op het ministerie kan eten aan 48 frank, waarom kan de staat daar dan blijkbaar wel geld inpompen en in de sociale sectoren niet ??

Dit zijn maar een paar vragen waarop we met de werkgroep een serieus antwoord willen zoeken. Binnen dit en een maand zou er een klein dossierje over de ALMA problematiek verschijnen.

De s.a. kunnen dan beschikken over aktiemateriaal om in hun fakulteit mee te werken.

Het is immers niet onze bedoeling om mooie informatiedossierjes uit te geven die aan het einde van het jaar in de vuilnisbak verdwijnen. Het materiaal waar we aan werken moet optimaal gebruikt kunnen worden door de studentenbeweging. Door steeds het haalbare na te streven zouden we vlug belanden in parlementair gedebatteer, door voor overleg te pleiten, maken we de studenten-massa mondloos en zullen we niets bereiken.

We weten immers dat er nog wel geld is, dat we nog wel eisen kunnen stellen. Trekken en sleuren zal het worden, de moed niet verliezen, keer op keer opnieuw beginnen, de studenten enthousiast maken, hen overtuigen van de noodzaak van actie, van informatie en ga zo maar door. Keihard misschien maar toch... De uitspraak van Luc Huyse op het A.S.R. weekend houden we hier voor ogen: "Apathie van de massa zegt niets over de massa zelf maar wel over de mensen die deze apathie creëren." En hiermee is dan het startsein gegeven.....

Werkgroep sociale sectoren-studiefinanciering

RVS IS DIT EEN GRAP OF OM TE HUILEN

Om aan de zieke toestand een einde te maken, werden een aantal algemene oplossingsrichtingen naar voren geschoven door J. Bauwens. Laten we de drie belangrijkste eens op een rijtje zetten.

1. De R.V.S. vraagt bijkomende gelden aan het ministerie. Een positief antwoord is echter een illusie, aldus Servotte (vice rektor). Indien er nog enigzins geld vrijkomt voor nationale opvoeding, dan zal dit onherroepelijk naar het NUHO gaan. Terecht natuurlijk Toch zal een dergelijke aanvraag gedaan worden, al was het maar om latgene, wat nu van het rijk komt, te kunnen behouden.

2. Er wordt gevraagd aan de unief (aan de raad van beheer) of het tekort kan bijgepast worden. Dit geld zou dan uit de inschrijvingsgelden komen wat volgens de studentenfractie een aantal onaangename neven-effecten zou teweeg brengen. Men dreigt immers in een vicieuze cirkel te geraken Naarmate de put van studentenvoorzieningen groter en groter wordt, zal men meer en meer geld moeten halen uit de inschrijvingsgelden. Het zal dan ook niet lang duren of deze laatste gaan de hoogte in. Men houde dan ook in het achterhoofd dat verschillende heren hier aan de universiteit en elders te lande liggen te azen op een forse verhoging van de inschrijvingsgelden. Daarbij komt nog eens dat de studenten in dat geval hun eigen sociale sektor betalen!

3. De uitgaven worden beperkt, de inkomsten de lucht ingejaagd. Dit ruikt verduchd liberaal, en toch... Hier en daar kan, mag en zal er op enkele begrotingsposten besnoeid worden. Het gaat echter steeds om kleine bedragen. De belangrijkste post, de personeelspost, is voor dergelijke praktijken niet vatbaar.

Dat is klaar en duidelijk (gelukkig zijn we het daar over eens)

Resten er nog de inkomsten. Dit slaat vooral op de ontvangsten van de Alma en de universitaire residenties. Over de alma-prijzen wordt er elders in dit nummer verhaald.

De problemen worden in de drie voorstellen echter niet ten grondte aangepakt. In de geest van de beleidslijn van de A.S.R. deed de studentenfractie dan ook een voorstel. De R.V.S. zou een begrotingspost moeten kreëren, getiteld: solidariteitsbijdrage van de hogere kaders van de unief. Misschien mogen wij ons in de toekomst verheugen op een hogere bezoekersdichtheid van bovenvermelde groep aan de alma's.

Een van de hoofdpunten op de agenda was het huisvestingsprobleem. Dat er in die sektor iets schort, kon je al lezen in de vorige Veto. De toestand is de volgende. Meer studenten blijven na hun studies in Leuven. Er zijn meer vrije verenigingen dan pakweg vijf jaar geleden. Deze werken met BTK-ers en/of gewetensbezwaarden die op een of andere manier een dak boven hun hoofd moeten hebben. Ook NUHO studenten hebben de laatste jaren de gewoonte om een woning te zoeken, zelfs als zij in of rond Leuven wonen. Kortom, er is een stijging van de vraag, zowel in de particuliere als in de universitaire sektor. Anderzijds is er de laatste jaren ook een serieuze daling van het aanbod te bemerken: "industriële" kot-bazens trekken zich terug, de pedas zijn kleiner in aantal dan vroeger.

De studenten stelden dan ook dat de universiteit dit had kunnen voorzien. Het gaat immers om een evolutie, een trend. Het is trouwens ook niet toeval dat de unief totaal geen greep meer heeft op de huisvestingsmarkt in Leuven.

Depreuew, psycholoog van de dienst voor studie-advies, meende zich te herinneren dat er enkele jaren terug nog een overschot was en dat men toen een daling van het aantal studenten verwachtte binnen de kortste tijd (op dit ogenblik stijgt dit aantal nog altijd) Dat het tegenovergestelde wel het geval is, kun je opmaken uit volgende parafraze: "We zullen er dus rekening mee moeten houden, dat indien deze trend verder aanhoudt, we binnen enige jaren mogelijk opnieuw met een tekort aan studentenkamers zouden kunnen te kampen hebben, zelfs rekening houdend met de verhuis van de UCL" (werkingsverslag centrale HVD, '75-'76)

Het behoeft geen betoog dat vooral de buitenlandse studenten (maar ook buitenlanders in het algemeen), en mensen met een dunne guldbeugel, het slachtoffer zullen worden van deze toestand. De jongste evolutie van vraag en aanbod, kan immers niet losgezien worden van het feit dat er de laatste jaren een exponentiële stijging is van de huurprijzen.

Dat de universitaire residenties met financiële moeilijkheden te kampen hebben, mag dan ook geen verbazing meer wekken. Het is een probleem op zichzelf dat nog ten gronde zal moeten onderzocht worden door Sociale Raad.

Zo zie je maar weer: het laatste woord over de huisvesting is nog niet gevallen.

Op het einde van de vergadering werd de studiefinanciering nog even onder de loupe genomen. Volgens de laatste gegevens zouden er tijdens de eerste maand (oktober) meer beurzen gegeven en minder leningen uitgeschreven zijn, in vergelijking met dezelfde periode van vorig jaar. Een en ander wordt in verband gebracht met het toenemend aantal werkloze ouders. Dit is op zichzelf reeds zeer verontrustend

WONINGNOOD OOK IN BONDSREPUBLIEK

VIJFTIGDUIZEND STUD. DAKLOOS

In de Duitse Bondsrepubliek zijn tot nu toe vijftigduizend studenten er niet in geslaagd een kamer te vinden. Ze zijn gedwongen tijdelijk hun intrek te nemen bij vrienden of bij hun ouders thuis te blijven wonen, en zijn vaak dagelijks uren onderweg tussen hun huis en de universiteit. De overkoepelende Duitse studentenorganisatie VDS heeft al enige acties gevoerd om de publieke opinie op deze misstand attent te maken.

In de hoofdstad Bonn alleen al zijn vijftigduizend dakloze studenten. De plaatselijke

grondraad (in de Bondsrepubliek A&A geheten) eist dat de gemeente veertig leegstaande panden voor jongerenhuisvesting bestemt. Provisoirische bijstand wordt verleend door de kerken die tal van slaapplaatsen beschikbaar hebben gesteld.

Een demonstratieve actie vond plaats in het stadje Bochum met vijftigduizend onbestede studenten, onder wie drieduizend eerstejaars. Een huudersorganisatie en de lokale Asta zetten in samenwerking met de universitaire instanties een tentenstand op, die twee weken bleef staan. De actie was er vooral op ge-

richt de aandacht te trekken op de drukkende woningnood. Als gevolg van de actie heeft de gemeente de studenten nu toestemming gegeven om groepsgewijs hun intrek te nemen in goedkope huurwoningen. Studenten uit Bochum bezetten bovendien in samenwerking met een comité tegen de woningnood een leegstaand pand, als protest tegen het leeg laten staan van woonruimte en tegen het verbouwen van betrekkelijk voordelige woningen tot lukse appartementen.

De actie duurde een week en vond bij de bevolking een gunstige onthaal. Meer dan vijfhonderd Bochumers verklaarden zich solidair. Tenslotte werd het pand echter toch door de politie ontzet, hoewel de krakers de burgemeester tevoren hadden laten weten dat ze uit zichzelf zouden vertrekken. Soortgelijke acties vonden ook elders plaats. De VDS heeft van de regering verlangd dat binnen vijf jaar voor honderdduizend studenten woonruimte wordt gekreerd, tegen betaalbare huren. Een kamer bij particulieren kost in de BRD momenteel minstens 180 Mark per maand, terwijl een beurs op zijn hoogst 620 Mark bedraagt.

Rond 18.00 u. klapten we onze boeken dicht met een vreemd gevoel. Niettegenstaande de slechte financiële toestand, was de gemoedsstemming op de vergadering in geen jaren zo goed geweest. Zowat iedereen liet zich van zijn progressiefste zijde zien, er moesten immers geen beslissingen genomen worden. De studenten zullen op hun hoede moeten zijn.

(1) Noot: Raad van studentenvoorzieningen, RVS, koördineert de sociale politiek van de studenten. Deze sociale politiek wordt weerspiegeld in de sociale sector. De raad bestaat uit vijf vertegenwoordigers van het academisch personeel, het personeel van de studentenvoorzieningen en de studenten.

NATIONALE VROUWEN-

11 november, de dag dat de 3x11 actie een recordcijfer van zeventig miljoen binnenhaalde, de dag dat ons land de Libiërs leerde schieten, de dag dat de oudstrijders hun platgeknepen tube koperpoets uit de kast haalden, maar ook de dag waarop de verschillende groeperingen binnen de vrouwenbeweging voorde negende keer hun ideeën en strategieën uitwisselden.

Tema van dit gebeuren, dat doorging in het ons welbekende Leuvense Maria Theresiacollege, was dit jaar: "Vrouwen tegen geweld". Toen om tien uur stioot deze feestelijke happening van stapel liep, was er reeds een massa mensen aan de ingang samengestroomd: vooral jonge vrouwen, enkele mannen en een trosje kinderen. Naast het Leuvense vrouwenkoor, de teatergroep "Het Trojaanse Paard" een paneldiskussie, een vrouwenfilmfestival, en workshops, werd er doorlopend informatie verstrekt in een ontzaglijke hoeveelheid standjes die diverse strekkingen binnen het feminisme vertegenwoordigden. Met de resten op tafel, een stapel foldertjes, kranten en pamfletten allerhande blikken wij op haar terug: de nationale vrouwendag.

KLITORIA

Het vrouwenkoor - voor de gelegenheid klitoria gedoopt - bracht zowel speelse als ernstige liedjes waarvan sommige (zeker de grappigste) door henzelf gemaakt werden. Naast het op de korrel nemen van seksuele strubbelingen en seksistische houdingen van mannen zongen ze ook over vrouwen solidariteit en arbeidersstrijd. Groot en verdiend sukses.

TROJAANSE PAARD

In de traditie van het bevrijdingstheater naar de methode van Augusto Boal, waarbij het publiek in de zaal meespeelt, bracht de toneelgroep Het Trojaanse Paard het zelfgeschreven stuk IK HOU VAN JOU. Zulke theaterexperimenten hebben als voorwaarde dat mensen uit de zaal zich op het toneel gaan inleven in een bepaalde persoon of situatie, zodat er een inzicht kan groeien, zowel voor het betrokken individu als voor de rest van het publiek. Dit besef zou dan toegischerwijze moeten vertaald worden in een herkenning van de voorgestelde, fiktieve personages of toestanden in de reële omgeving, zodat een houding t.o.v. de werkelijkheid gemakkelijker kan bepaald worden.

De theatergroep speelde een eerste maal vier verschillende scènes waarin een jonge vrouw achtervolgens door broer, moeder, lief en vriend ervan overtuigd wordt om van haar plan om opnieuw te gaan studeren af te zien. Hiertoe wordt ze echter, bewust of onbewust, onderworpen aan een subtiele psychische geweldpleging, waardoor ze teruggedrongen wordt in de klassieke rolpatronen. Bij de tweede opvoering van de sketch werd van het aanwezige publiek verwacht dat ze het hoofdpersoonage, Rosetje, gingen vervangen. Wie niet akkoord was met het aktieverloop, riep eenvoudig "stop", kwam naar voren en nam de plaats in van de oorspronkelijke of de reeds door iemand uit de zaal vervangen protagonist.

Dit verliep vrij vlot - zo vlot zelfs dat voor één enkel tafereel maar liefst zeven verschillende Rosetjes elkaar opvolgden, wat op papier nogal indrukwekkend kan overkomen, maar in werkelijkheid het toneel zelf aktieloos en dus eentonig maakte. Hiermee willen we niet zeggen dat het experiment totaal de mist in ging, integendeel,

de argumenten die de feministische hoofdpersoonages aanhaalden als verdediging tegen hun antagonisten waren vrij interessant, maar dit neemt niet weg dat aan het eigenlijke doel van dit Boal-teater werd voorbijgegaan. Voor de meeste amateurspelers was de verleiding te groot om hun tegenspelers niet te overdonderen met feministische theorieën, wat zich uitte in analyses van, reflecties op en alternatieven voor een of andere al dan niet scheefgetrokken leefsituatie. Komt daarbij nog dat deze argumenten telkens opnieuw herhaald werden en men begrijpt dat het geheel een erg voorspelbaar tintje kreeg, ondanks het grote talent van de beroepsakteurs die bleken te beschikken over een verbluffend aanpassingsvermogen en wiens replieken getuigden van een diep inzicht en, vooral, ervaring.

Zoals reeds gesuggereerd bleef echter de ontmaskering van het subtiele geweld achterwege, enkele goede pogingen niet te na gelaten. In de discussie achteraf wierp een lid van het Trojaanse Paard op dat de reactie uitbleef als gevolg van het niet onderkennen van deze vormen van geweldpleging. Volgens haar zijn morele en financiële chantage, manipulatie, het betuttelen en de "zachte" vernedering zo zeer een inherent deel van elke verhouding dat een adequate reactie erop quasi onmogelijk is geworden, tenminste zoals de kaarten op dit moment liggen. Verandering in deze situatie is op lange termijn natuurlijk wel mogelijk.

Het moge duidelijk zijn dat IK HOU VAN JOU, niet in het minst door de nabespreking, een zeer waardevol experiment is, dat wij echter niet in optimale omstandigheden konden bijwonen, wegens het onvermijdelijke lawaai in een overbevolkte Aula en het constante in- en uitlopen van gefinteresseerden. De namiddagvoorstelling, die achter gesloten deuren zou plaatsvinden, liet het beste vermoeden.

FILMINISME

Het publiek kreeg op deze dag ook de kans om een aantal films over feministische problemen, meer bepaald over geweldpleging op vrouwen, te gaan zien. Blijkbaar werd deze kans dan ook gretig aangegrepen want het daartoe bestemde lokaal was telkens afgeladen vol. Dit bewijst wel degelijk dat ook de vrouwen-

film een zeer ruime belangstelling geniet. Velen vroegen zich dan ook af waarom deze prenten zelden of nooit de alternatieve, jaat staan de massacircuits bereiken. De geringe commercialiteit zal op deze vraag wel een antwoord zijn. Ondanks, of wellicht, dank zij, deze niet-commerciële aard, was wat gedraaid werd van hoge kwaliteit. Inhoudelijk althans, op het cinematografische aspect viel hier en daar wel iets op te merken. Budgettaire redenen zullen ook hier wel een belangrijke rol gespeeld hebben.

De eerste film: "Von wegen schicksal" (Door het noodlot bepaald) hebben we wegens tijdgebrek op deze meer dan goed gevulde dag niet kunnen bijwonen. Het novemnummer van Liliith levert ons echter voldoende informatie die wij hier dan ook graag overnemen. De regisseur, Helga Reidemester, had als opzet de machtsverhoudingen binnen het gezin en binnen relaties in het algemeen aan de kaak te stellen. Hoofdpersoonage is Irène Rakowitz, 48 jaar, moeder van 4 kinderen en gescheiden van haar man. Ze vertelt vol zelfkritiek en met grote openhartigheid over de problemen die ze heeft in haar gezin en hoe ze probeert deze moeilijkheden te overwinnen. Ze voert twistgesprekken met haar man die zich verschuift achter zijn hobbies en meent dat zijn dagelijkse onderdrukking bepaald wordt door het noodlot. Irène moet getroffen aanzien hoe haar beide oudste dochters zich soms met haatgevoelens tegen haar keren. Haar jongste dochter daarentegen beschrijft haar voorstelling

van vrijheid: ook zij wil thuis weggaan om een eigen leven op te bouwen, maar zonder het contact met haar moeder te verbreken. Zij wil proberen gezin en beroep te combineren en een leven te leiden dat meer hoop en toekomst biedt dan dat van Irène.

"Die Macht der Männer ist die Geduld der Frauen" (Het geduld van vrouwen is de macht der mannen) hebben we dan wel weer bijgewoond, of is meegeloofd hier wellicht de correcte term, want in dit dokudrama speelden vrouwen die zelf ooit een vluchtthuis als enige uitweg zagen, de situaties die zij aan den lijve hebben ondervonden. Door dit procédé is cineaste Cristina Perincioli er in geslaagd een bijzonder waarheidsgetrouw en zeer schrijnend beeld te geven van de onderdrukking en vrouwenmishandeling binnen relaties. Het gegeven is tegelijk eenvoudig en complex. Eenvoudig is de eigenlijke inhoud: een vrouw neemt na vijf jaar mishandeling het besluit haar man te verlaten, wat uiteraard een enorme dosis moed vergt. Na allerlei beslommeringen met advocaten en gerechtelijke instanties, tijdelijke oplossingen als vluchthuizen en innerlijke spanningen betreffende kind, maatschappelijke normen en vrijheid zien we haar uiteindelijk in een leefgemeenschap waar ze voor het eerst weer een evenwicht vindt in zichzelf en haar omgeving. Complex echter zijn de conclusies en consequenties die uit deze gegevens te puren zijn. De voortdurende chantage op

vrouw en kind door de man, de paternalistische en soms rond-uit afwijzende houding van sociale voorzientingen, de stilzwijgende berusting, de bekendmaking van de feiten, van de vriendenkring van de man, zijn slechts enkele van de problemen die opgeworpen worden. Verder rekent deze film af met de myte als zou een man die zijn vrouw mishandelt een op zichzelf staand verschijnsel zijn, een gestoorde, een bruto. Deze geweldadige aanslagen die zowel op fysisch als op psychisch vlak te situeren zijn, worden duidelijk gefintegeerd in een totaliteit van intimidatie en verachting voor de vrouw.

De Nederlandse film "Verkrachting" stond als laatste op het programma. Hierin vertelden vrouwen van verschillende leeftijd hun eigen ervaringen en hoe ze door één of meer mannen op straat of thuis, door bekenden of onbekenden verkracht zijn en hoe hun omgeving en de officiële instanties daarop reageerden. Deze gesprekken werden afgewisseld door interviews met mensen die beroepshalve met verkrachting te maken hebben. Het geheel werd voorzien van commentaar waarbij men dieper inging op de maatschappelijke en individuele kanten van de zaak. Het wordt in elk geval duidelijk dat verkrachting minder met seks dan wel met agressie en macht te maken heeft. De film biedt geen pasklare oplossingen voor het probleem en besteedt geen aandacht aan alternatieve hulpverlening maar geeft wel veel aanknopingspunten tot discussie.

DAG TE LEUVEN

DE VROUW IN DE KRISIS

Een nokvol auditorium voor het pannelgesprek "strategiën tegen geweld binnen de feministische beweging". Achter ons een snel fluitersgesprek: "Mama, is hier nou die film?" "Nee, we gaan hier praten over de papa's die de mama's pijn doen." "En wat doen die mama's dan?" "Ah, die leren judo of karate ofzo om zich te verdedigen." Waarop zoon/ef onmiddellijk een woest indianengehul aanheft. Zeven vrouwen achter de microfoons, een gemengd publiek in de zaal. En daarop komt reactie: een vrouw protesteert tegen de aanwezigheid van mannen omdat het thema een specifieke vrouwenproblematiek zou zijn. Onbehaaglijk geschuifel over stoelen, geroezemoes. Voorzitter Renée van Mechelen vraagt wie het ermee eens is, er komt weinig bijval. Omdat mannen toch op de vrouwendag aanwezig zijn, omdat het thema zo algemeen is en omdat ook mannen alleen maar baat kunnen hebben bij de discussie, mogen ze blijven. Wat ons nogal evident leek.

STRUKTUREEL GEWELD

Het feminisme is er gedurende de afgelopen jaren in geslaagd het taboe rond verkrachting en mishandeling te doorbreken. Deze vormen van geweld zijn nu al minstens bepraatbaar geworden, wat alvast een voorwaarde is om aan een oplossing te werken. Geweld tegen vrouwen is echter méér dan dat alleen. Als vrouw sta je emotioneel voortdurend onder druk van het subtiele geweld van kleinerende opmerkingen, de chantage van mannen die met een zoen of een kadotje konfliktien willen "oplossen". De rol van porno, reclame, schoolboeken als rolbevestigend of-versterkend staat ook al buiten kijf. Geweld zit echter ook structureel in onze samenleving ingebouwd.

politieke tegenstellingen heen verenigen rond één aktiepunt. Voorlopig bestaat deze aktie uit een briefkaartenproject. Martens en de Wulf moeten zo'n 20 000 briefkaarten op hun bureau krijgen met de tekst:

"Gisteren droegen de werken de vrouwen bij tot de bloei van de gouden jaren zestig. Hun bijdrage aan belastingen en sociale zekerheid verhoogde onze welvaart en ons welzijn. Vandaag in de crisis wil de regering besparen. Akkoord, maar niet op de rug van de werkloze vrouwen. Wil men van de solidariteit een eenrichtingsverkeer maken? Dat nemen wij niet. Vrijwaar ons recht op arbeid en werklozensteun." Het Komitee stelt wel dat het hier niet bij mag blijven. De aktie moet breder en harder worden, en de enorme moeilijkheid: het gebrek aan informatie uit de hogere, onbereikbare (mannen-) regio's moet allereerst overwonnen worden.

FemSoc analyseert geweld tegen vrouwen als onverbreeklijk verbonden met, voortvloeiend uit, de maatschappelijke structuren. Zo is fysiek geweld een ekstreme uiting van het ingebakken misprijzen tegenover vrouwen. Struktureel geweld vindt zijn bevestiging in de economische crisis. Er komt terug een offensief op gang rond de Kinder-Küche-Kirche ideën; een verscherping van een reaktionaire mentaliteit. FemSoc roept daarom samen met alle linkse vrouwengroeperingen op voor de betoging van 7 maart 1981. De eisen concentreren zich op gelijke behandeling van man en vrouw in het arbeidsproces, abortus uit het strafrecht en aan terugbetalingstarief, en een vrijwaring en verbetering van de werkgelegenheid voor vrouwen en kollektieve sociale voorzieningen.

Over abortus kan nu, vergeleken met zo'n tien jaar geleden veel makkelijker gepraat worden zonder een heleboel woedende reakties uit te lokken. De vier eisen van het Abortuskomitee klinken nu niet meer extreem in onze weliswaar onze) oren: Abortus uit het strafrecht, de vrouw beslist, abortus aan terugbetalingstarieven, een degelijk uitgewerkt kontraceptivabeleid.

Het abortuskomitee ziet als concreet werkterrein voor de nabije toekomst het wetsvoorstel Leona Detiège dat snel weer op tafel zal komen. Amendementen die het beslissingsrecht van de vrouw in het gedrang kunnen brengen moeten afgewezen worden.

De wetgeving in België en in andere Europese landen blijkt schromelijk ten achter te zijn op de werkelijke situatie. In '79 lieten 75 000 Belgische vrouwen zich in Nederland aborteren.

Omdat abortus strafbaar is wordt een serieuze aanpak van het probleem ekstra moeilijk. Komt daar nog bij dat de centra voor gezinsplanning, waar vrouwen die een abortus willen hulp krijgen natuurlijk ook onder het besnoeiingsmes vallen.

Het Abortuskomitee zoekt aansluiting bij de Linkse Vrouwenvereniging, en zij zien hun heil ook in straatakties en bewustmaking via de media.

De drie overige organisaties, Vrouwen tegen Verkrachting, de Vluchthuizen en de Vrouwenhuizen zijn in eerste instantie op een praktische aanpak toegespijst. De individuele aanpak moet leiden tot een kollektieve bewustwording, en gepaard gaan met initiatieven die

preventief werken. Diskussiegroepen, kursussen, akties en andere concrete initiatieven moeten verhinderen dat de werking door individualisatie zichzelf rekupereert en zo een pleister op een houten been wordt. Voorstellen voor

de zo broodnodige krèches en andere kollektieve sociale voorzieningen worden uitgewerkt. Het aksent in de werking met vrouwen die met hun moeilijkheden om raad komen, ligt op zelfhulp.

Vrouwenhuizen werken aan de opvang van vrouwen in nood, of gewoon met vrouwen die met elkaar willen praten, kursussen willen volgen enz.

Vrouwen tegen Verkrachting stelt zich als doel de mythes rond verkrachting te doorprikken aan de hand van feiten; ook naar de officiële instanties toe: advocatuur, politie, rijkswacht. Een tweede terrein is de zelfverdediging. Vrouwen moeten leren terug te wechten. Dat is gerechtvaardigd omdat verkrachting zo'n ekstreme vorm van geweld is; een totale ontkenning van de hele persoon.

De Vluchthuizen blijken duidelijk aan een grote nood te beantwoorden. Sinds hun oprichting komen steeds meer vrouwen, met of zonder kinderen, aankloppen omdat ze voor hun man mishandeld worden.

Ook hier is solidariteit met andere vrouwen en vrouwenorganisaties het motto. Een initiatief dat nog op stapel staat is het tweedefasehuis; een sluis tussen vluchthuis en de stap terug in de maatschappij. De vrouwen worden na de opvang niet aan hun lot overgelaten; aan de "nazorg" wordt veel aandacht besteed.

VOORSTELLEN

Als pannelgesprek was het geheel nogal mat. Er was te weinig tijd om een zinvolle discussie met de zaal op gang te brengen.

Wel werden op het einde, vanuit een gemeenschappelijk gevoel van solidariteit tegenover het regeringszwaard van Damokles dat boven de (werkloze) vrouw hangt een aantal concrete eisen geformuleerd. In een persmotie worden de maatregelen van de regering in verband met de het stempegeld van niet-ezinschoufden veroordeeld.

FemSoc vertegenwoordigster Marijke Colle zal vol overtuiging dat de vrouwen onmiddellijk de RVA-direkties moeten bezetten als er ingrijpende maatregelen op de koord komen.

Een ander voorstel: nog voor de groots opgezette manifestatie van 7 maart '81 een kalme betoging organiseren. De vraag om van de vakbonden te eisen een werking rond doppelende vrouwen uit te bouwen met volwaardige delegaties kon niet aanvaard worden; vakbonden hebben hun aanrijpingspunt nu eenmaal in de fabrieken. Toch kunnen de vakbonden dit niet langer links laten liggen. Met Smet van het Komitee Vrouwenverzet stelde dat naar aanleiding van de komende sluiting van GAF in Sint-Niklaas (550 werknemers, voornamelijk vrouwen) zeker zinvolle stappen gezet moeten worden. Op 17 november plant het VOK (Vrouwen Overlegkomitee) een crisisvergadering, waarin de verdere strategie uitgewerkt wordt.

Die zal alvast sukses hebben bij de aanwezige vrouwen. De hele groep gaf blijk van een grote solidariteit, een vastberadenheid om niet bij de pakken te blijven zitten; zo nodig harde akties te beginnen.

VROUWEN TEGEN GEWELD

De drie overige organisaties, Vrouwen tegen Verkrachting, de Vluchthuizen en de Vrouwenhuizen zijn in eerste instantie op een praktische aanpak toegespijst. De individuele aanpak moet leiden tot een kollektieve bewustwording, en gepaard gaan met initiatieven die

NATIONALE VROUWEN DAG TE LEUVEN

FASCISME IN ONZE OMGEVING

Gevaarlijk,
Studentikoos,
Integer ?

Ons vorig nummer van Veto kwam zeker niet te vroeg. Toch niet als je ziet wat studenten zo al aan leesvoer in de handen gestopt krijgen bij het verlaten van auditoria. Zo pleegde NSV (Nationalistisch Studentenverbond) onlangs een grof, beledigend en ongenueeerd pamflet.

De kronkels van het brein van deze heren zijn op zijn minst eigenaardig te noemen. Vertrokken van de taalperikelen in ons land en van de gebrekkige staatsvorming, alsook van de zgn. economische achteruitstelling van de Vlaamse gemeenschap gedurende 150 jaar België, komen deze mensen ertoe wild om zich heen te slaan naar alles wat ruikt naar progressiever dan zichzelf. Met name halen ze uit tegen de LINKSEN, die naar hun zeggen overal geïnfiltrerd zijn: T.V., jeugdklubs, kerk, universiteit,...

Waren het echter niet deze heren, die op 4 oktober te Antwerpen met hun vaandels achter die van de V.M.O. opstapten ? De slogans die ze meedroegen waren gericht tegen de integratie van gastarbeiders; tegen o.a. stemrecht voor hen, tegen fundamentele democratische vrijheden. In gestrekte draf bewogen de falanxen der bruinheden zich naar het Zuid, waar zich het arendsnest van Erikson bevindt. Dit alles begeleid door de antwerpse stadpolitie.

Individen, wiens ideeën slechts wortel kunnen schieten in een sfeer van provocatie en verwarring, vrij spel geven, betekent toegeven aan de ermee gepaard gaande totalitaire verzuchtingen, betekent meteen ook je leven voor een zeer gevaarlijk politiek spel.

WIE WERKT VOOR VROUW-KIND. . . ?

Blikvanger op deze vrouwendag was de groep Belangenverdediging Gescheiden Mannen met Minjarige Kinderen. Hun agressieve en eenzijdige slogans; "Rechtbank, poenbank voor vrouwen", "Echtscheiding; vrouw naar de rechtbank, man naar de pijnbank" rechtvaardigden(?) ze door hun gebrek aan voorbereiding. De groep bestaat uit mannen die ervoor ijveren hun financiële en gerechtelijke problemen uit de wereld te helpen.

Ze beklagen zich erover dat in echtscheidingszaken in kortgeding de vrouw bijna altijd de kinderen toegewezen krijgt. De justitie vertrekt nog steeds van het vooroordeel dat de vrouw de opvoeder bij uitstek zou zijn. Voor de vader wordt het volgens hen gedurende de wachttijd voor de definitieve uitspraak (soms meerdere jaren) onmogelijk om echt contact te houden met zijn kinderen. Temeer omdat het bezoekrecht nogal eens geschonden wordt, en aanklachten daartegen hebben pas na een dik jaar aanhoudend beklag gevolg. De definitieve uitspraak valt dan ook vaak pas als vader en kind allang van elkaar vreemd zijn.

Financiële argumenten blijken wel erg zwaar door te wegen. Volgens BGK worden schulden van beide partners, alimentatie- en onderhoudsgeld meestal door de man betaald, die daardoor financieel soms in een lastig parket komt. De vrouw wordt nogal bitter afgeschilderd als profiterend van het geld van de man, die zij verlaten heeft.

De problemen van deze mannen gaan, zo zeggen ze, terug op dat waar de vrouwenbeweging ook voortdurend mee te kampen heeft; (weer es) het rollenpatroon. Ook daarom kunnen ze zich aansluiten bij werkingspunten van het feminisme: het

doorprikken van de vooroordelen ivm de vrouw als opvoeder, financiële onafhankelijkheid van de vrouw, een niet door vooroordelen bepaalde rechtspraak (vgl flagrante uitspraken in echtscheidingsprocessen) Kruisale en onbeantwoorde vraag blijft natuurlijk of deze protesterende mannen ook voor hun echtscheiding zich zo goed bewust waren van rollenpatronen; of ze hun taak in het huishouden en als opvoeder wel op zich namen. Of is de vraag naar hoede ook over de kinderen een twistappel naar aanleiding van frustraties en voornamelijk financiële besnoeringen?

BESLUIT

Deze negende vrouwendag was alles bij mekaar een groot succes voor de 3 000 aanwezigen. In een feestelijke sfeer kreeg je een goed overzicht van wat er aan feminisme leeft in eigen land. De organisatie die zondermeer schitterend was had voor een degelijk en gevarieerd programma gezorgd dat werkelijk de moeite loonde. Jammer genoeg kon je niet alle activiteiten meemaken omdat ze vaak op het zelfde ogenblik startten. Dat is natuurlijk moeilijk op te lossen, zeker als de lokalen te klein zijn om iets te organiseren voor alle aanwezigen tegelijk. Opvallend was verder nog dat het pannelgesprek niet zo goed van de grond kwam. Het eigenlijke thema, strategieën tegen geweld binnen de vrouwenbeweging, bleef beperkt tot korte uiteenzettingen van de verschillende organisaties. Een echte discussie kwam niet los. Het Trojaanse Paard en het Vrouwenkoor sloegen goed aan. Een succes. Zoveel mensen die het roerend eens zijn over een stel fundamentele eisen voor bevrijding, samengestroomd voor een blij weerzien, toetsen van ervaringen en uitwerken van plannen. Volgend jaar zijn we er weer bij.

HET GELD VAN DE KUL (2)

DE STAATSTOELAGEN

In het eerste deel van deze reeks over het geld van de KUL, lasen we dat de unifief twee grote bronnen van inkomsten heeft: de staats-toelagen (of officieel gezegd de werkingstoelagen van de staat) en de (eigen) patrimoniuminkomsten. De gewone begroting van de KUL geeft een overzicht van de "dagelijkse" uitgaven van beheer, onderwijs en onderzoek van de unifief.

In deze tweede bijdrage leest men hoe de staats-toelagen berekend worden en waarvoor ze aan de KUL gebruikt worden.

3. DE STAATSTOELAGEN: HET FINANCIERINGSMECHANISME

De financiering van de gewone uitgaven van de unifiefs is geregeld met de wet van 27 juli 1971, de financieringswet. Het financierings-algoritme is zeer eenvoudig: de werkingstoelagen van de staat = forfaitaire kostprijs per student x aantal subsidieerbare studenten. Hieruit volgt dat, hoe meer studenten de unifief telt, hoe meer geld hij krijgt van de staat. Dit verklaart duidelijk alle pogingen tot werving van studenten.

Niettegenstaande het eenvoudig algoritme, zijn er in beide factoren van de vermenigvuldiging bijzondere specificaties. Men bepaalt een aantal forfaitaire kostprijzen, rekening houdend met de evolutie van de gemiddelde kostprijs van een student, telkens voor een studierichting. Hiervoor voert men het begrip "studiebegeleidingsnorm" (SBN) in. Dit is de verhouding tussen het totaal aantal leden van het onderwijzend en van het wetenschappelijk personeel dat deelneemt aan het onderwijs, uitgedrukt in eenheden overeenstemmend met volledige functies (FTE = fulltime equivalent), enerzijds, en het aantal studenten anderzijds. Overeenkomstig de SBN onderscheidde men in de wet van 1971 vijf studierichtingen;

de wet van 5 januari 1976, betreffende de budgettaire voorstellen 1975-'76, herleidde dit aantal tot vier. Tabel 1 geeft hiervan een overzicht. Het aantal subsidieerbare studenten komt overeen met het aantal regelmatig ingeschreven studenten op 1 februari van het voorgaande jaar. Voor de KUL bedroeg dit aantal op 1 februari 1979, dus voor de toelagen van 1980: 17.888. Het totaal aantal ingeschreven studenten aan de KUL bedraagt iets meer dan 21.000. Het verschil is de groep niet-betoeelagbare studenten zoals trissers, studenten van het speciaal baccalaureaat, studenten van bepaalde doctoraten, aggregaatsstudenten,...

Voor de berekening van de jaarlijkse staats-toelagen wordt nog rekening gehouden met een minimum- en maximum-basiscijfer. Licht in een bepaalde studierichting het werkelijk aantal ingeschreven studenten onder het minimum-basiscijfer, dan krijgt de forfaitaire kostprijs vermenigvuldigd met dit minimum. Licht daarentegen het werke-

lijk aantal ingeschreven studenten in een studierichting boven het maximum-basiscijfer, dan wordt voor het studenten-aantal boven dit maximum een verminderde forfaitaire kostprijs aangerekend waarbij slechts de helft van de kostprijs voor ATP en werking (zie volgende alinea) in aanmerking wordt genomen. Het aantal studenten dat onder het maximum ligt behoort tot de eerste schijf, het aantal boven dit maximum behoort tot de tweede schijf.

De staats-toelagen worden opgedeeld in drie posten. Het zijn:

1. het academisch en wetenschappelijk personeel (AWP)
2. het administratief en technisch personeel (ATP)
3. de werking.

Voor iedere post en per studierichting wordt jaarlijks bij KB de forfaitaire kostprijs van een student bepaald, in totaal zijn er dus twaalf kostprijzen die samen het betoelagings-schema vormen. Tabel 2 geeft ter illustratie het betoelagings-schema voor 1980. De forfaitaire kostprijzen voor AWP worden

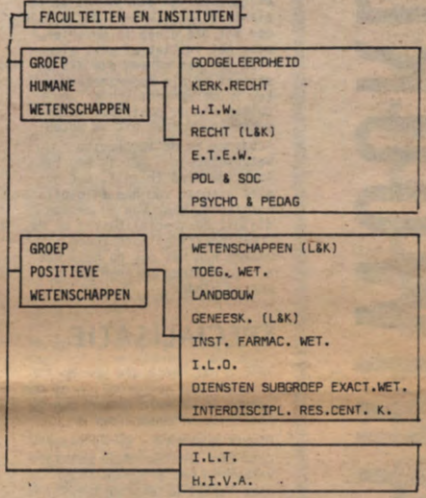
Tabel 1

GROEP	SBN	STUDIEJAREN
A	1/14	- kand, lic en doct van humane wetenschappen
B	1/9	- kand, lic en doct van wetenschappen, L.O. - kand van toeg.wet., bouw.wet., geneesk., tandh., diergeneesk., farma.
C	1/6	- lic, graden en doct van toeg.wet., geneesk., tandh., diergeneesk., farma.
D	1/6	- graden en doct van landbouwwetenschappen

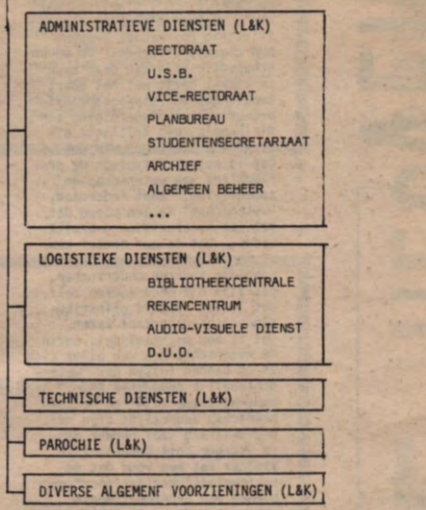
LIJST VAN DE MEEST VOORKOMENDE AFKORTINGEN

AR	Academische Raad
BAR	Bureau Academische Raad
RvB	Raad van Beheer
RvS	Raad voor Studentenvoorzieningen
FR	Faculteitsraad
DR	Departementsraad
POC	Permanente Onderwijs Commissie
HIW	Hoger Instituut voor de Wijsbegeerte
ETEW	Economische en Toegepaste Economische Wetenschappen
ILO	Instituut Lichamelijke Opleiding
ILT	Instituut Levende Talen
HIVA	Hoger Instituut voor de Arbeid
USB	Universitair StudieBureau
DUD	Dienst Universitair Onderwijs
AP	Academische Personeel
WP	Wetenschappelijk Personeel
ATP	Administratief en Technisch Personeel
AWP	Academisch en Wetenschappelijk Personeel
YMP	Vastbenoemd Wetenschappelijk Personeel
TWP	Tijdelijk Wetenschappelijk Personeel
ASR	Algemene StudentenRaad
KR	Kringraad
SR	Sociale Raad
AV	Algemene Vergadering

Tabel 5

ALGEMENE DIENSTEN

Tabel 3

(in 1.000 F)

STUDIE-RIJCHTING	AANTAL SUBSIDIEERBAAR STUDENTEN OP 1/2/79	CATEGORIE	BESTANDDELEN			TOTAAL
			A.W.P.	A.T.P.	WERKING	
A	9.015	WERKINGSTOELAGE	831.093	95.461	216.597	1.143.151
		SUPPL. ART. 34	8.979	7.218	-	16.197
		TOTAAL A	840.072	102.679	216.597	1.159.348
B	5.627	WERKINGSTOELAGE	806.940	245.856	282.935	1.335.731
		SUPPL. ART. 34	8.716	18.590	-	27.306
		TOTAAL B	815.656	264.446	282.935	1.363.037
C	2.993	WERKINGSTOELAGE	643.818	264.500	257.452	1.165.770
		SUPPL. ART. 34	6.953	19.995	-	26.948
		TOTAAL C	650.771	284.495	257.452	1.192.718
D	253	WERKINGSTOELAGE	54.423	19.176	14.119	87.718
		SUPPL. ART. 34	588	1.450	-	2.038
		TOTAAL D	55.011	20.626	14.119	89.756
TOTALEN	17.888	WERKINGSTOELAGE	2.336.274	624.993	771.103	3.732.370
		SUPPL. ART. 34	25.236	47.253	-	72.489
		ALGEMEEN TOTAAL	2.361.510	672.246	771.103	3.804.859

Tabel 2

studierichting	AWP	ATP	WERKING
A	92.190	14.380	32.627
B	143.405	55.379	63.731
C	215.108	106.246	103.415
D	215.109	75.794	55.808

Tabel 4

studierichting A : maximumbasiscijfer : 4262
aantal studenten : 9015

schijf	AWP	ATP	WERKING
1	9015 x 92.190	4262 x 14.380	4262 x 32.627
2		4753 x 7.190	4753 x 16.314
totaal	831.092.850	95.461.630	216.596.716

WETENSCHAP EN

Wetenschap en Samenleving is vele mensen nog onbekend. Onterecht overigens, want het gaat om een studiegroep die al jaren actief is aan de K.U.L. en die zo langzamerhand respectabele geloofsbriefjes kan voorleggen. Vier-vijf jaar geleden begon de groep onder de naam "Wetenschapskritiek" met het organiseren van konferenties en kolloquia. Vorig jaar werd gepubliceerd rond thema's als "computer, privacy, tewerkstelling" en "genetische manipulatie en zijn gevolgen". Thema's die duidelijk maken waar het om gaat: de gevolgen van wetenschappelijk onderzoek voor individu en maatschappij, en omgekeerd, de gevolgen van de maatschappelijke structuren voor het wetenschappelijk onderzoek. Wetenschapskritiek, wetenschapsfilosofie... kon het vroeger nog ver klinken en erg onpraktisch, nu nadert de praktijk met rasse schreden. Want hoorden we daar niets over de invoering van een "studieonderdeel Wetenschap en Samenleving"? Een programmaverzwaren temeer of "eindelijk iets zinnigs"? Herman Roelants vertelde ons over het jongste project van de groep Wetenschap en Samenleving.

teving te staan. En één van de centrale filosofische elementen die de mensen achter het project stimuleerden was dat de sterk academische ideologie, de academische manier waarop men over wetenschap spreekt aan deze universiteit een beetje mocht afgebouwd worden.

AKADEMISCHE VRIJHEID

VETO: De Smer sprak in een interview over de universaliteit als 'neutrale instantie', als kritisch, objectief denkcentrum binnen de maatschappij, dat in feite verheven is boven het lagere politieke gedoe.

HERMAN ROELANTS: Misschien is dat een beetje idealistisch gesteld. De mensen die onderzoek doen aan een universiteit hebben in principe de mogelijkheid - ik zeg wel "in principe", want in vele gevallen is

VERANTWOORD

HERMAN ROELANTS: Ik weet niet of ge eigenlijk hierop de beste plaats zijt. Ik werk nog altijd mee met die groep in Heverlee, maar het initiatief gaat eigenlijk uit van mensen die als assistent of als onderzoeker werken in de verschillende faculteiten van de positieve wetenschappen, vooral uit de Wetenschappen en de Toegepaste Wetenschappen. Het is erg belangrijk vind ik zelf, dat het niet uitgaat van een filosofisch instituut, maar van de mensen die uit de specialiteiten en de onderzoeksrichtingen komen. Daarom kan het ook op heel wat a priori steun rekenen van die mensen ginder.

SPECIALISATIE

VETO: Wat heeft die mensen tot zo'n project gebracht? Is et een leemte in de opleidingen van de positieve wetenschappen?

HERMAN ROELANTS: Er is inderdaad een leemte. Maar weinig vakken in het programma zijn niet strikt wetenschappelijk, en die weinige vakken behandelen ofwel maar heel zijdelings de problematiek van "wetenschap en samenleving", ofwel helemaal niet. Vakken als wetenschapsfilosofie en ethiek hebben hun eigen problemen. De wetenschapsfilosofie van deze eeuw is vooral bezig met het soort kennis dat de wetenschapvoortbrengt, de rechtvaardiging van die kennis, een kritische afstandname daartegenover ook. Dat is nog niet typisch de problematiek van wetenschap en samenleving. Want inderdaad, "wetenschap" is een woord dat met veelbetekenissen gebruikt wordt. Dat is een aantal kennis die men bereikt, dat zijn speciale soorten onderzoeken, dat zijn die onderzoeken zelf, dat is een bepaald geïnstitutionaliseerd sociaal kader, dat is een machtsmiddel, enfin de wetenschap kan van alles zijn en de banden tussen het wetenschappelijk onderzoek en onderwijs enerzijds en de gemeenschap anderzijds zijn nu ongetwijfeld veel nauwer dan ze vroeger ooit geweest zijn. Vandaar dat men vond dat de confrontatie met dat soort problemen een onderdeel moest vormen van de basisopleiding. Dat was de bedoeling van dit project.

ERNSTIG

VETO: Zijn jullie vertrokken vanuit een bepaalde maatschappijvisie?

HERMAN ROELANTS: Het is altijd moeilijk te zeggen wat de maatschappijvisie zou zijn die daar achter zit. Een expliciete visie vindt ge ook niet in het geschreven voorstel. Wat je daar wel vindt is de bedoeling, namelijk "het bevorderen van inzicht, standpuntbepaling en daadwerkelijke inzet". En die dingen dienen zelf om "het verantwoorde handelen van de studerende en de afgestudeerde in zijn maatschappelijke functie te bevorderen". De idee, dat

degenen die zich wetenschappelijk gekwamen zouden moeten verantwoordelijk staan in wat ze doen tegenover de maatschappij is een belangrijke visie, maar die kan met tamelijk uiteenlopende ideologieën samengaan.

BEDRIJF

VETO: Eigenlijk zit je daarmee dirkt in het debat rond de waardenvrijheid van de wetenschap...

HERMAN ROELANTS: Wel, maar dat is voor vele mensen een héél discussiepunt, erg ideologisch geladen ook. Ik herinner mij overlaats nog een artikel gelezen te hebben van Teller, die Amerikaanse atoomfysicus die verantwoordelijk is voor de waterstofbom is de V.S. Die nam een standpunt in dat vele mensen innemen, zo van, er is geen wetenschappelijke of geen technische uitvinding die niet goed of kwaad kan gebruikt worden. Meteen zit ge in het klassieke ding van "de wetenschap is automatisch goed en alleen het gebruik daarvan kan slecht of niet slecht zijn" - het standpunt van een volkomen waardenrijke wetenschap. Eventueel kan je dat in abstracto volhouden. De wetenschap wil kennis bereiken, waarheid over de wereld, zien wat de werkelijkheid is, de mechanismen kennen van het functioneren van de maatschappij of van de materie kennen. Dat is allemaal juist - in zekere zin. Iedereen gaat daarover akkoord. Maar van de andere kant is het zo dat ge op dit ogenblik, met de wijze waarop de wetenschap functioneert en institutioneel is uitgebouwd, niet meer kunt volhouden dat de wetenschap waardenvrij is. Ze is het niet. Ze is te zeer gebonden aan een aantal belangen die niet alleen maar kennisbelangen zijn. Ze is gebonden aan wat men het industrieel en het militair apparaat noemt. In het rapport van SIPRI lees ik dat 40% van de wetenschapsmensen van de wereld direct of indirect betrokken zijn bij defensiedoelstellingen of bij eerder agressieve doeleinden, om het tegenover defensie te zetten. Maar dan stelt ge u vragen. Dan kan je natuurlijk niet zeggen dat het wetenschapsbedrijf als BEDRIJF waardenvrij is, want dat is het niet. Als akademikus kunt ge wel de ideologie volhouden dat ge eigenlijk kennis wilt bereiken, en daardoor een abstractie maken van de functie die ge bekleedt, van allerlei dingen die u inbedden in de maatschappelijke context en waar u onderzoek dus ook rechtstreeks of onrechtstreeks in betrokken is, zelfs al is het het meest fundamentele onderzoek over de kennis van de stof, over de kennis van het gedrag van het individu, over de structuren van groepen of van gemeenschappen. Ook aan de universiteit komt ge voor de reële problemen en confrontatie tussen wetenschap en structuur van de samen-

VERANTWOORDELIJK

CONCRETE

COLLOQUIUM WETENSCHAP EN SAMENLEVING

Op 5 november jl. ging in Aud. De Molen een tweede bijeenkomst door waarop gerealiseerde Wetenschap en Samenleving (W&S) studieonderdelen werde belicht.

Prof. Arie Rip, full-timer Chemie en Samenleving te Leiden, gaf een overzicht van de doelstellingen van bestaande W&S-programma's in binnen- en buitenland. Hij maakte een onderscheid tussen drie doelstellingen, die elk hun eigen karakter hebben, en waar van de vermenging het uiteindelijk resultaat van een W&S-opleiding bepaalt.

- De humanistische doelstelling, het oude ideaal van de "gebildete Mensch", wordt door de schoolse specialisatie opnieuw aktueel. W&S contra de vakidiotie, zou je het kunnen samenvatten.

- Een tweede doelstelling, de "technocratische", stelt vast dat de kritieke relatie tussen wetenschap en samenleving nieuwe maatschappelijke functies in het leven roept, die een speciale scholing vereisen (teamwork, "technology assessment", vertalen van wetenschappelijke kennis naar een ruim publiek). W&S levert die speciale scholing.

- Een derde doelstelling waarvan je bij het opzetten van een W&S-onderdeel kan uitgaan is de "kritische", die een aktivistische ondertoon heeft. Zij wil de studenten wijzen op de grenzen en irrationaliteiten van de wetenschap en van haar maatschappelijke gebruik. Zij wil deze studenten met een kritische zin doordringen. Deze doelstellingen zijn niet even belangrijk. Ze zijn ook niet altijd even sterk aanwezig. Aan de studenten en het onderwijzend personeel om hier positief te kiezen.

Prof. Bill Williams, "Director of Combined Studies" te Leeds, eindigde zijn uiteenzetting met science-fictionachtige toestanden in een didactische W&S videotape. Even SF-achtig (alsnog) moet voor de aanwezige K.U.L.-mensen zijn schets over de o.m. te Leeds gerealiseerde onderwijstechnische hulpmiddelen hebben geklonken. Kant-en-klaar leerpakketten voor prof en student ("modu-

SAMENLEVING

het in de praktijk niet gerealiseerd - hebben in principe de mogelijkheid om gemakkelijker kritisch afstand te nemen, om hun stem uit te brengen als ze dat zouden willen. Ze kunnen dat doen zonder uit hun ambt ontzet te worden of dat soort dingen. Van dat standpunt uit vind ik het heel belangrijk dat er instellingen zoals universiteiten zijn, al moet men in de praktijk zeggen dat die mogelijkheid niet altijd wordt benut, om een eufemisme te gebruiken. Mensen in de industrie, waar ook zeer belangrijk wetenschappelijk onderzoek gebeurt, hebben die mogelijkheden niet. Dat is trouwens één van de redenen waarom ik zelf dat oude begrip van academische vrijheid blijft verdedigen - tot op zekere hoogte uiteraard. Als academische vrijheid willekeur betekent, dan ben ik volkomen in desakkkoord. Trouwens naarmate

VERVOLG ZIE P. 14

VRAGEN...

les"), diamontage en videotape tonen wegen waardoor W&S zich pedagogisch positief van andere vakken kan onderscheiden.

Henk Verhoog (Biologie en S., Leiden) en Henk Moed (Natuurkunde en S., Universiteit van Amsterdam) weidden tenslotte uit over de respectievelijke didactische aanbreng van hun cursussen.

DILEMMA'S IN DISCUSSIE

Opmerkelijk is dat in de discussies een paar constanten te vinden zijn.

- Wanneer moet zo'n vak worden ingevoerd? In eerste of tweede kan? Hebben de studenten dan eigenlijk wel al genoeg vakkennis om zich over die moeilijke dingen een verantwoord oordeel te vormen? Anderzijds, wordt zo'n vak later gegeven, vormt het dan nog wel een tegengewicht voor de verworven 'technische' denktrant? "Eerst kennen, dan praten" is wellicht een uitstel *ad oalen-das graasas*?

- Als de maatschappelijke aspecten van een specialisatie moeten verduidelijkt worden, waarom ze dan niet integreren in de bestaande cursussen? In de discussie komen op die vraag twee antwoorden.

(a) Integratie kan, maar is veel moeilijker. Integratie heeft het voordeel duidelijk te maken dat W&S en "wetenschap puur" geen onderscheiden zaken zijn.

(b) W&S-specialisten hebben hun eigen, nuttige optiek, die waard is an sich bestudeerd te worden. Wetenschappers bekijken de wereld immers vanuit de theorievorming binnen hun wetenschap -, W&S-mensen eerder vanuit de maatschappelijke consequenties van die wetenschap.

Zoals de werkgroep beklemtoont is de discussie rond het invoeren van een W&S-studieonderdeel eigenlijk al een inwijding in de essentie daarvan: nadenken over wat, waar, waarom, hoe en voor wie we hier studeren handelen.

Bruno Leijne

VERANTWOORDELIJKHEID

WAAR HET OVER GAAT

NOG ENKEL VOOR POSITIEVE WETENSCHAPPEN

Het project "studieonderdeel Wetenschap en Samenleving" is vooralsnog beperkt tot de positieve wetenschappen.

In de 2de kan heeft elke positief-wetenschappelijke richting tenminste één niet-positief-wetenschappelijk vak (met uitzondering van de Toegepaste Wetenschappen). Soms is dat vak verplicht, soms is het een keuzevak. Voorgesteld wordt overal een systeem van keuzevakken in te voeren dan wel te veralgemenen. In Toeg. Wet. zou het vak moraalfilosofie van 2de kan verplaatst worden. De student kiest dus in 2de kan uit een aanbod keuzevakken eventueel het van "Wetenschap en Samenleving".

Omvang: 2 semesteruren (30u/jaar). Het vak zou voor alle faculteiten uit de positieve wetenschappen samen (interfakultair, interdisciplinair) gegeven worden.

PEDAGOGISCHE WERKVORMEN

Het vak valt, technische gesproken, in 3 fasen uiteen. Een MOTIVERENDE fase (2x2u college en 2x2u groepswork afwisselend), waarin zoveel

mogelijk aansluiting moet worden gezocht bij "de eigen ervaring en beleevingswereld van de student" (zoals dat heet). Omdat de deelnemers uit diverse richtingen komen moet men zich bij vrij algemene onderwerpen houden, bv. "derdewereld problemen" (wereldvoedselprobleem, aangepaste technologie, etc.) "wetenschap en bewapening", "mens en machine"...

Inleidende literatuur, hoorcolleges (evt. met gast sprekers) en groepsbespreking volgen elkaar op.

In de SYSTEMATISCHE fase wordt geprobeerd een paar belangrijke dimensies van de Wetenschap-en-Samenleving problematiek te omlijnen.

Enkele historische case studies en een overzicht van actuele inzichten en theorieën worden vooral in hoorcolleges (12u) aangebracht. Alles met de nodige beperkingen eigen aan het curriculum. Groepsbespreking (4u).

De zgn. verwerkingsfase (6u) laat je de vrijheid om met een groepje een thema verder te verkennen en een verslag (je) te schrijven.

Zoals het hier is samengevat straalt het project van idealisme. Iedereen die wat met groepswork vertrouwd is kent daarvan de problemen. Voor- en nadelen zullen door de studenten uit de onderwijscommissies moeten worden afgewogen. Ze kunnen voor informatie terecht op kringraad (Van Euenstraat 2d, le verd. tel 224438). Of bij Bert Verlinden, Celes-tijnenlaan 200 A, Heverlee, tel 23.58.21, toestel 1570.

AKTUEEL

TIMING VAN DE WERKGROEP

Academiejaar	Akties
80/81 1 ^o sem.	- uitwerking en indiening van het voorstel tot programma-wijziging bij de resp. POK's
	- uitwerking en indiening van het voorstel tot financiering (voor 81/82,82/83, ev. 83/84)
2 ^o sem.	- indien voorgaande voorstellen positief beantwoord worden, verdere precisering van de taken en aanzoeken van medewerkers
81/82 (1 ^o werkjaar)	eigenlijke ontwikkeling en opstelling van het W&S-vak (voorbereiding modules e.d...)
82/83 (2 ^o werkjaar)	eerste testjaar (evaluatie: doorgaan of niet?)

ONZE VERANTWOORDELIJKHEID

KWIS - TAKS - RACE ... HANDICAP - RACE

Woensdag 29 oktober, Hogeschoolplein : daar brandt de lamp. Meestal een oord van verpozing. Tijdelijk omgeschapen tot autocircuit. V.T.K. (Vlaamse Technische Kring), de faculteitskring van de ingenieursstudenten, organiseerden er een gokart- of te kwis-taks-race.

LE MANS

Zeven wagens aan de start, bemand met negen faculteitskringen. Landbouw en Germaanse, godsdienst en psychologie hebben de handen in elkaar geslagen. Of waar kleine kringen groot kunnen zijn : geen kring-individualisme.

14.00 h. : Niet-ingenieursstudenten en V.T.K.-ers zelf maken zich op om de slopende, negen uur durende race in te zetten. En op die manier uit te maken welke faculteit met de beste dij- en kuitspiers door de wereld gaat. Het startschot valt. De deelnemers schieten weg.

17.00 h. : 3 h. ver. Nog een hele weg af te leggen. Enkele 'incidenten' met 'bijna-dodelijke' afloop voor argelose wandelaars in de 's Meiersstraat hebben er de organisatoren toe genoopt intussen een extra-vertragsbocht in te leggen. Sommige deelnemers wenen zich immers in de 24 h. van Le Mans.

HANDICAP - RACE

20.00 h. : Medica is reeds lang uitgevallen ; 'Perd Total', zoals dat in autobargoens heet. Geen nood, zij zochten vertroosting bij de deelneem(st)ers van Verpleegkunde. Ook V.T.K. bleef niet van pech gespaard. Zij wisten hun wagentje te herstellen ; met 143 ronden achterstand terug in de branding.

23.00 h. : Het einde van een lijdensweg, een ware handicap-race. Uiteindelijke balans : 7 wagens, 7 wagens beschadigd waarvan 2 aan de verwondingen bezwaken. Een zwik geschaafde ledematen. Geen doden. Dankzij ettelijke balen stro. Alles bij mekaar een namiddag pretentieloze ontspanning, veel 'ambiance' met mensen van verschillende faculteiten en een organisatie om prat op te gaan. Afspraak volgend jaar ?

Zelfs de vertragsbocht kon wagenpech niet verhinderen. Razendsnel stromen vrijwilligers toe om een helpende hand toe te steken(foto's).

De sfeer in de 'pits' was opperbest. Koortsachtige bedrijvigheid in de standplaats van het team dat uiteindelijk het laken naar zich toe zou halen : landbouw/germaanse.

LANDBOUW VERKOOP EEN KURSUS OF NOG EEN MANIER OM SNEL RIJK TE WORDEN

Zoals gewoonlijk was het reeds te laat toen we vernamen wat er gebeurd was. In de eerste kandidatuur landbouwscheikunde en geologie wordt het vak wiskunde gemeenschappelijk gegeven door professor verstraelen, verbonden aan het departement wiskunde. Dit betekent dat een 300-tal studenten de cursus van deze jonge professor moeten kopen. En hier wringt nu net het schoentje: het iste deel van deze vierdelige cursus is 318 blz. dik, handgeschreven en vermenigvuldigd door fotokopie. De desbetreffende drukkerij is in studentenkringen bekend en geprezen om haar lage prijzen. Maar, wathoorden we van de iste kanners na de verkoop van dit iste deel: prof. Verstraelen liet zich 550 fr. per cursus betalen.

Onmogelijk, zegden we, dat de drukkerij plots veel meer dan 1 fr per blad zou vragen (1,75 fr om precies te zijn). Ja, de cursus zag er wel netjes uit, mooi ingebonden met een lichtblauwe glazende kaft en het risico van niet-verkoop zou ook wel verrekend zijn in de kostprijs, maar zelfs dan nog leek ons deze cursus te duur. Een dag later kwam ik per toeval de betrokken professor tegen aan de ingang van het boerekot. Op mijn vraag hoe het kwam dat zijn cursus zo duur was, antwoordde hij enigszins verwarrend, dat de drukkerij wegens ekstra werk voor zijn cursus een hogere kostprijs had aangerekend. Deze uitleg bevredigde ons, het presidium van de landbouwing, geenszins en alzo besloten we de ons welbekende drukkerij te telefoneren.

Een vertrouwd maar geschrokken stem aan de andere kant van de lijn vertelde me dat de verkoopprijs van het iste deel van de cursus van prof. Verstraelen 275 fr bedroeg. Ons rekensommetje was snel gedaan: prof. Verstraelen steekt de helft van zijn 550 fr dure cursus in zijn eigen portefeuille! Wil je nog even verder rekenen met ons: een winst van 275 fr per cursus, 300 studenten kopende cursus, d.w.z. 82.500 fr zuivere winst voor een prof. die zelfs geen tikker moet betalen (handgeschreven tekst!!)

We stonden perplex: een professorvult zijn reeds dikke beurs aan op de rug van onwetende eerstejaars studententant hij geeft ons een ekskuus dat door de drukkerij werd tegeesproken. Ik bracht dit ter sprake bij de dekaan van de landbouwfakulteit, welke me doorzond naar de vice-rector Servotte. In de halen beloofde de vice-rector me uitleg te vragen aan prof Verstraelen, waarop ik ook nog de eis uitte om dit toch

zeer gemakkelijk verdiende geld terug te geven aan de gedupeerde studenten. Dit zou heel makkelijk kunnen gebeuren door het 2de deel van de cursus te verkopen aan de kostprijs min 275 fr.

Drie dagen later kwam de gewaarschuwde jaarverantwoordelijke van iste kan onverkondigd, dat prof. Verstraelen een intekelijst voor het 2de deel deed rond gaan (het tweede deel zou ook iets meer dan 300 blz tellen en rond de 400 fr kosten). Op de Algemene Raad van de Landbouwing hadden we immers besloten dat, indien aan de eis tot terugbetaling niet werd voldaan we zelf een 'piratenkursus' zouden uitgeven.

Aanstonds werd de vice-rector opgebeld en deze had volgend verhaal te geven van de dure prof gehoord. De prijs van zijn cursus lag zo hoog omdat het iste deel op een veel

te groot aantal eksemplaren werd vermenigvuldigd, nl. 500, terwijl er amper een 300-tal verkocht konden worden. Die 550 fr diende dus ook de kosten van niet-verkochte kursussen te dekken.

Het valt de aandachtige lezer direkt op dat deze versie duidelijk afwijkt van de vorige, die prof. Verstraelens vertelde. Dit zorgde ervoor dat het luchtje rond deze zaak nog wat viezer werd. Twee verschillende ekskuses in één week is er één teveel.

Eens te meer klonk zijn stem nogal onstip. Die brave man van de drukkerij

utte niet ten onrechte zijn vrees dat deze zaak hun goede naam in diskrediet zou kunnen brengen, alhoewel ze er helemaal geen schuld aan hebben. Nogmaals diende hij echter de bewering van de door ons nu welbekende prof te ontcrachten; het iste deel van deze wiskundekursus werd op 350 eksemplaren gefotokopieerd en bovendien wordt het risico van de niet-verkoop steeds verrekend in de verkoopprijs. Zodus werd de bal teruggekaatst in het kamp van prof Verstraelen... en ons.

Wat k-nnen we nu doen? Best gaan we nog eens met professor Verstraelen zelf praten en wijzen we hem op de vele tegen-spraken. Hopelijk krijgen we van de drukkerij een kopij

van de rekening van het iste deel. Dan is deze zaak misschien in der minne te regelen/ Anders zullen we, zoals wel vaker gebeurt, harder moeten optreden... een piratenkursus!? Maar dan hebben de eerstejaars hun 275 fr verloren.

Vervolg van dit spannende maar jammer genoeg ware verhaal in een volgende VETO.

VETO
OP
SCORPIO

woensdag van
20H30
tot
21H30

PSYCHOLOGIE

OMBUDSERIJ GEDULD OF GEWENST ?

Eksamens staan nog ver af, maar beslissingen i.v.m. het examenverloop moeten nu reeds genomen worden. Dat het anders wel eens zou kunnen mislopen voor de studenten blijkt uit de ervaring opgedaan aan de faculteit van pedagogie en psychologie. Bijna naar jaarlijkse gewoonte wordt aldaar de vraag inzake bevoegdheid van de ombudsman op de tafel geworpen.

EXAMENREGLEMENT

De ombudsmensen regelen de geschillen tussen studenten en proffen tijdens de examenperiode. In de praktijk komt dit er vooral op neer dat de studenten bij de ombudsman uitstel voor examens trachten te verkrijgen. Art. 12 van het examenreglement zegt hierover het volgende: "De examinatoren en de studenten houden zich strikt aan de vastgestelde examenregeling. Verschuivingen kunnen alleen bij overmacht plaatsvinden. In dat geval treft de ombudsman een nieuwe regeling."

De Akademische Raad van 5 mei 1980 werkte hiernaast nog aan een aantal toepassingsmodaliteiten uit o.a. "De ombudsman kan autonoom uitmaken of er in hoofde van de betrokken examinandus al dan niet overmacht aanwezig is, en hij dus op eigen initiatief kan beslissen tot het verschuiven van het examen."

HOE JE REGLEMENTEN KAN OVERTREDEN

Het is zeker niet de taak van Veto, noch van de kringen of van de studentenvertegenwoordigers bovenstaande titel in praktijk om te zetten. Evenmin vinden wij het onze taak studenten na te trappen die zich in noodsituaties wel eens vergrijpen. Wel is het onze taak om voor iedere student zoveel mogelijk rechten, gelijke rechten zelfs, af te dwingen. Dat dit nog veraf staat laat het volgende geval duidelijk uitschijnen. Studente X meldde zich aan op een examen, tien dagen later dan haar examenregeling aangaf. De prof in kwestie handelt volgens ons consequent met artikel 12 (de ombudsman beslist autonoom over overmacht en uitstel) en weigert examen af te nemen zonder toelating van de ombudsman. Daar de studente niet kon aantonen dat zij zich in een overmachtspositie bevond en zij bovendien reeds herhaaldelijk te laat examens had afgelegd (welke dan telkens achteraf door de ombudsman werden geregulariseerd) besluit de ombudsman ditmaal geen toelating meer te geven. Geen examen dus... tot enkele professoren, beladen met zeer menselijke gevoelens de hoofden bij elkaar steken. In een collegiale reflex beslissen zij in de examencommissie dat om menselijke redenen de deliberatie van studente X uitgesteld wordt zodat zij de kans heeft dat examen af te leggen. Ook de vice-rector noemt de houding van de studente weliswaar laakbaar en haar handeling onwettig, maar verplicht toch aan de prof van te examineren.

Goed, kan je zeggen, voor de studente in kwestie. Inderdaad, uiteindelijk is ze dan toch geslaagd. Goed, kan je eveneens zeggen, onze proffen zijn dan blijkbaar toch ook mensen. Verkeerd, moet je zeggen, want reglementen gelden blijkbaar alleen voor studenten en niet voor proffen in de examencommissie.

GEVOLGEN

Het zou voordelig zijn voor de studenten moesten ook alle proffen zich aan de reglementen houden. Volgens ons en volgens onze interpretatie van het reglement is de ombudsman het best geplaatst om te oordelen over al dan niet uitstel geven. Hij beschikt over de mogelijkheid om met het totale examenschema van de student rekening te houden. Hij kan uitstel verlenen zodanig dat het examenverloop van andere studenten niet in het gedrang komt. Welnu, als proffen na getief advies van de ombudsman toch uitstel verlenen, dan zouden ze dit beter op voorhand laten weten, zodat alle studenten hiervan gebruik kunnen maken. Ook degenen die niet het lef hebben om op eigen houtje naar de prof te gaan. In deze situatie zou de functie van de ombudsman herleid worden tot een nutteloos en overbodig tussens stadium. Een tweede mogelijk gevolg van de onduidelijke bevoegdheid van de ombudsman is dat de tijd waar de prof weigert op uitstel in te gaan na toelating van de ombudsman misschien niet meer zo veraf is.

ONZE HOUDING

De volksvergadering van psychologie besliste dat het nu maar eens moet dedaan zijn met discussies over interpretaties van het reglement. Omdat er geen ambivalentie moet ingebouwd worden eisen wij dat er duidelijk gesteld wordt dat alleen de ombudsman autonoom beslist over uitstel. (merk op dat er in het huidige reglement niet staat dat de prof niet autonoom kan beslissen). Daarbij moet er een duidelijke gedragscode komen voor de ombudsman, en moet er de mogelijkheid zijn binnen de 24 uur beroep aan te tekenen tegen de ombudsman bij een beroepsinstantie waar ook een studentenafvaardiging zeker niet zou bij misstaan. Alleen wanneer reglementen duidelijk zijn zullen studenten en proffen weten waaraan ze zich te houden hebben, en worden discussies rond interpretaties, die in dit geval toevallig (?) in het voordeel uitdraaiden van een studente wiens vader ook een prof is en bovendien nog goede vriendjes met enkele leden van de examencommissie, vermeden.

voor de psychologische kring, Noël Herteleer.

BEELDVERSLAG INFODAG

INFODAG ASR

In het kader van de onthaalactiviteiten voor eerstejaarsstudenten en naar aanleiding van het begin van het academiejaar, organiseerde de Algemene Studenten Raad een infodag op 22 oktober 11. Met geheel had als bedoeling het zeer brede spectrum van ideeën en stromingen dat in de marge van de studentenbeweging leeft te belichten.

In dat licht moet het initiatief dan ook gezien worden: op de infomarkt, die gedurende de hele namiddag toegankelijk was, waren stands te bezoeken van ongeveer 60 organisaties - studentenorganisaties en vrije verenigingen - uit het Leuvense. Een dergelijk opzet is zeker voor herhaling vatbaar. Dat blijkt uit de immense bron van informatie waaruit door de bezoekers kon geput worden, en uit de merkwuurde confrontatie van ideeën die op zo'n dag plaatsvindt.

De ruime belangstelling van de studenten voor wat er die middag aan wetenswaardigheden mee te pikken viel in Alma II, staat wel enigszins in schril contrast met de belangstelling van de diverse kringbesturen voor deze manifestatie. Slechts 2 faculteitskringen, nl. Politika en Catechetica, waren waren er vertegenwoordigd. En zij kunnen zeker niet de enige kringen zijn die iets te bieden hebben aan het geheel van de studentenbevolking, ook die van andere faculteiten. Verder werden op een meeting de belangrijkste problemen waarmee de studenten op het ogenblik geconfronteerd worden bediscussieerd. Daarvan brachten we reeds verslag uit in ons vorig nummer, zoals de ferverte lezer wel zal gemerkt hebben. De dag werd besloten met een geslaagd optreden van Scooter. De sfeer was denderend. De opkomst was dan wel vrij gering, maar daar is aan te verhelpen, zo is ons verzekerd. De A.S.R. heeft reeds contact opgenomen met de Europese voetbalfederatie om in de toekomst geen voetbalmatches meer te laten samenvallen met haar manifestaties.

H.v.d.B.

De leden van de stand van de faculteit van organisaties (foto), belichten de studentenrestauranten 'ALMA' en een feest van. Voor de gelegenheid boden wij bezoekers een ontmoeting aan in hun overig nu vrij veroverde stand (foto midden). In de marge van de gebeurtenissen uitdrukte ook de gebruikelijke confrontatie van ideeën plaats. Dat blijkt uit de hevige discussie bij de stand van de aktiekommissie N.A. (foto boven).

ONDERWIJS ALLES OP NIEUW OF ALLEEN EEN STUK?

Het Auditorium Vesalius is een baksteen gebouw van vier verdiepingen. Het maakt deel uit van de K.U.L.-campus Van Evenstraat - Parkstraat. Hoog, hoekig, nauwelijks ramen aan de zijanten. De auditoria zijn met neon verlicht. Een universiteitsgebouw zoals er zovele zijn aan een gewone universiteit. Of is die universiteit alleen maar gewoon door ons gebrek aan over-de-grenzen-kijken? Illich zegt dat het anders kan. Maar kan het anders? Worden er valabele alternatieven geboden?

In een vorig artikel beschreven we het "kredituipuntensysteem". Het is een administratieve maatregel waarmee je de lastigheidsgraad van cursussen uitdrukt in het aantal uren dat 'een' student nodig heeft om erdoor te komen. En die uren worden vervolgens gelijkgesteld met "punten", kredituipunten (ook wel kredituren of studiepunten). Voorbeeld. Piessens in 1° kan T.W. (differentiaal- en integraalrekenen) vergt vele uren studie, meer dan bv. Nijs (Algemene Schakunde). Hadden we hier een kredituipuntensysteem, dan kreeg je voor een voldoende bij Piessens meer "kredituipunten" dan voor een voldoende bij Nijs. Zo eenvoudig is dat. Edoch, die kredituipunten krijgen maar zin met het oog op het diploma. Binnen een kredituipuntensysteem (afk. KPS) krijg je geen diploma 'per jaar' (of per 2,3... jaar) zoals bij ons, maar per benodigde hoeveelheid credits. Zijn er 120 credits nodig voor een diploma, dan zul je het equivalent daarvan in studie-uren en vakken moeten gewerkt hebben om aan de bak te komen.

Zoals je ziet is de optie van een KPS verschillend van die van ons jaarsysteem. Bij ons telt minder de tijd dat je gewerkt hebt (formeel criterium), dan dat je een bepaald cursuspakket als pakket helemaal 'gezien' hebt (inhoudelijk criterium). "Credits" bestaan in principe op zich, maar een "vak" bij ons maakt deel uit van een pakket, en een voldoende is maar een voldoende wanneer ook de rest van het pakket met succes doorlopen werd. Misschien komt het door laatstgenoemde eigenaardigheid dat er tegenwoordig sporadisch over het KPS wordt gepraat. Vorig jaar was er immers parlementaire activiteit in L & W rond de vrijstelling op 10, 12 of 14. Zonder resultaat. Maar het feit dat je een bepaald vak niet meer opnieuw zou hoeven af te leggen wanneer je daar een voldoende op haalde (maar hoeveel is dat?), zou onmiskenbaar afbreuk doen aan ons jaar- en pakketstelsel.

NEDERLANDS MODEL

Een "soepele" vrijstellingenregeling" is echter geen kredituipuntensysteem (KPS). Essentieel voor een KPS is de tijdschatting. In Nederland werkt men, om redenen die straks worden uiteengezet, in sommige universiteiten al geruime tijd met een soort KPS. Dat is het geval voor Leiden, Nijmegen, Universiteit van Amsterdam,

e.a. Een paar elementen van hun KPS zijn een verduidelijking waard. Meten hoeveel tijd studenten besteden aan hun studies is een kwestie van tijd, geld en onderzoek. Uitmaken hoeveel tijd studenten aan hun studies zouden moeten besteden is een beleidsbeslissing waarbij enkele begrippen moeten worden verhelderd.

(1) **NORMSTUDENT.** Als je zegt dat 'een' student x aantal uren nodig heeft om Piessens te blokken verwijst je naar een fictief student aan wie je bepaalde wiskundige begaafdheden toekent. Van die student kan je aannemen dat hij "goed-gemotiveerd, doelmatig werkend, getalenteerd is", of je kan hem uit de "gemiddelde" studenten kiezen, of ook nog iemand nemen die "niet-gemotiveerd en weinig bekwaam" is. De niet-gemotiveerde student doet langer over Piessens dan zijn leergrage evenknie. Vanzelfsprekend. Het type student dat je kiest, je normstudent dus, heeft zijn konsequenties voor je omschrijving van de begrippen studielast en normatieve studielast.

(2) **STUDIELAST.** Studielast is het aantal uren dat je normstudent (die dus "goed", "gemiddeld" of "zwak" kan zijn) werkt om een onderdeel af te maken en zijn credits te halen.

(3) **NORMATIEVE STUDIELAST.** Dit betreft het aantal uren per jaar dat de normstudent geacht wordt te werken. Als je daarvoor de "goede" normstudent kiest, en deze 40u per week laat werken, kan je je voorstellen dat heel wat "minder goede" studenten, of meer uren per week moeten kloppen of achterop raken. De keuze van de normstudent en de keuze van de normatieve studielast moeten dus in verhouding tot elkaar worden beschouwd. Anders volgen er ongelukken (slaagpercentages van 25% en zo).

In Nederland heeft men een "goede" normstudent gekozen. Hij wordt verwacht 1700u per jaar te werken. Dat is ongeveer 40u per week over 42 weken. Deze normstudent kan statistisch omschreven worden. Wanneer de tijden die studenten nodig hadden om voor hun examens te slagen genoteerd en gerangschikt worden, kan men in deze verdeling statistisch bepaalde posities aanwijzen. Mits veralgemening kan je zeggen dat de Nederlandse beleidsmakers voor hun normstudent de (fictieve) student gekozen hebben die sneller studeert dan 75% van zijn geslaagde medestudenten. Daarmee zou men aansluiten bij een realiteit: toon reeds liep de studieduur in Nederland uit de hand. Slechts

wefnigen maakten hun studies in de voorziene tijd rond.

De rapporten die de invoering van een KPS en van de 1700 uren norm bepleitten werden in 1974 en 1975 gepubliceerd door de COHO (Commissie Wiegersma). De redenen die ze voor hun standpunt aangaven laten ons de filosofie van een KPS kennen.

SYSTEMEBEHEERSING

Volgens S. Wiegersma ligt de "primaire betekenis van een studiepuntensysteem" (= KPS, red.) in "de waarde die het heeft als instrument voor systeembeheersing". (p.70)

Tegenover "systeembeheersing" stelt hij de huidige chaos, de "symptomen van falende systeemcontrole" die duidelijk worden in de hoge uitvalscijfers, de lange gemiddelde studieduur, de grote divergentie tussen cursusduur en studieduur, de onoverzichtelijke toestanden zowel voor studenten als voor docenten. (p.68)

De oorzaken van deze chaos liggen voor de hand: de natuurlijke universitaire expansie maakte van de universiteit een massa-universiteit en de stijgende studiedruk, zelf een gevolg van de expansie van de wetenschap en van een gebrek aan evaluatie van de opleidingen, deed de rest. Een KPS zou deze evolutie terugschroeven. Het omschrijven van de normstudent en het vergelijken van de subjectieve studielast (het aantal uren dat de normstudent over het curriculum doet) met de normatieve studielast (het aantal uren dat hij er zou moeten over doen) zou duidelijk maken of er iets mis was met de studiedruk, zo ja, in welke richting. Studenten zouden beter weten hoe ze opschoten met hun studies, de studieduur zou klaarder kunnen worden omschreven.

Een recent gepubliceerde evaluatie studie rond het KPS in Nederland (M.Jacobs, 1979) leert ons dat de Commissie Wiegersma een denkfout maakte door te onderstellen dat je met normering ook effectieve controle verkrijgt. Zelf had ze trouwens al bemoedigd dat een KPS niet méér doet dan bestaande normen expliciteren. Ook bij ons (zonder KPS) schat men (met de natte vinger weliswaar) dat Piessens x uren werk kost en dat het curriculum onderhand wel zwaar genoeg is. M.Jacobs vergelijkt enkele Nederlandse universiteiten met een KPS met dito zonder een KPS. Hun sneller-dan-75% studenten blijken inderdaad een studieduur te hebben die met de officiële samenvatting. Op dat vlak is de norm dus goed gekozen. Maar dezelfde vaststelling geldt ook voor universiteiten zonder KPS.

Eveneens zijn er geen aanwijzingen voor het "systeembeheersend effect" van een KPS. Studievertraging en -onderbreking blijven net zo goed optreden. "Waarschijnlijk heeft studieonderbreking andere oorzaken, zoals gebrek aan motivatie of persoonlijke omstandigheden." (M.Jacobs, p.326) Meteen kan echter ook een argument tegen het KPS worden weerlegt: blijkbaar verlengt het KPS de studieduur NIET.

Samenvattend: een KPS is nuttig bij het bepalen van een rechtvaardige studielast, maar niet noodzakelijk. Wel getuigen studenten van Amsterdam en Nijmegen dat het KPS ongenaden over de studielast "in een bespreekbaar kader" plaatst.

MAAT

Als 2° gebruiksmogelijkheid van een KPS schoof de Commissie Wiegersma indertijd de mogelijkheid naar voren om aan de hand van een KPS de opleidingen aan verschillende instellingen tegenover elkaar af te wegen, om op die manier hun gelijkwaardigheid te verzekeren. In België en in

cair punt voorwa, want een stok in het hoenderhok van onze gepacificeerde universitaire concurrentie.

Wanneer dit punt betrokken wordt op de mogelijkheid om vrijgesteld te worden van bepaalde vakken bij de overgang van richting tot richting of van instelling tot instelling, kan men gerust stellen dat de bestaande informele regelingen voor uitbreiding en formalisering vatbaar zijn (cfr. Metsonwerp Akad. Grad., art. 10). Ook in de V.S. wordt de transfer van gepresteerde uren (credits) tussen instellingen pas na onderhandelingen ("legaliseerd" (of juist niet)). Ons komt het voor dat een explicitering van gangbare normen nauwelijks meer kan doen dan het verscherpen van bestaande tegenstellingen. Hoewel uiteraard de overgang van universiteit naar NUHO een ernstig - en op te lossen - probleem blijft.

CONCLUSIES

Een KPS, meer specifiek een systeem van studielastbepaling, heeft de voordelen die hierboven zijn geschetst. Nuchterweg moet je toch zeggen dat het KPS aan geen van de fundamentele problemen van ons huidige onderwijs raakt. Het werkt niet in op de kritieke relatie tussen de individuele motivatie en een gegeven traditie van wetenschap. Het houdt geen verband met de paradox van het onderwijzen - iemand zich een eigen mening laten vormen door hem te vertellen wat jij denkt juist te zijn. Het draagt nauwelijks (en dan nog zeer indirect) bij tot de individualisering van het onderricht. Het KPS een rationalisering van het onderwijs? Kosten en moeite besparen door meer

vrijstellingen te verlenen, door de studieduur te beperken? Mogelijk. De tekst van het (intussen gevallen) "Ontwerp van wet... academische graden..." van 20.08.79 (Memorie van Toelichting) schijnt het te suggereren: "Het wordt mogelijk een systeem van credits in te voeren. De wet blijft voor elke graad een minimumduur vaststellen die aan de studiiën voorbereidend tot die graad, dient gewijd te worden. Gezien evenwel de verdeling in proeven vervangen wordt door de vereiste van een zeker aantal getuigschriften die op onderdelen van programma's betrekking hebben wordt niet meer per studiejaar, wel per onderdeel van programma, het aantal toegelaten examens bepaald,...."

Maar eigenlijk komt een kredituipuntensysteem pas tot zijn recht daar waar het zijn historische oorsprong heeft gehad: in zijn combinatie met een keuzesysteem. Terwijl ook precies daar zijn slechtste kanten duidelijk worden: een tendens naar overspecialisatie en stofaccumulatie en een tendens (niet minder dan nu) naar kredits-om-de-kredits. Uiteindelijk is er wel wat meer nodig om onze onderwijskwaliteit te verbeteren.

Bruno Leijnse

BIBLIOGRAFIE

COHO. Aanbevelingen van de Commissie Ontwikkeling Hoger Onderwijs over een studiepuntensysteem. Den Haag, 1975, 93 blz.
JACOBS, M. "Een studiepuntensysteem in het wetenschappelijk onderwijs...." in: Universiteit en Hogeschool, Jg. 26, nr. 5, 321-333.

CECOWE NAAR EEN (H)ORDE VAN JOURNALISTEN?

Momenteel is er een op zijn zachtst gezegd merkwaardige actie aan de gang op het centrum voor communicatiewetenschappen (CECOWE). Studenten protesteren er met name tegen de modaliteiten van het programma in de licentiajaren van het departement Communicatiewetenschappen. Onder de hoofding "CeCoWe respecteer jezelf en schaf het BD af!" verspreide een actiekomitee, gepatroneerd door de fakulteitskring POLITICA een pamflet. Waar is het hem om te doen?

In de fakulteit der Sociale Wetenschappen (Pol & Soc), op het departement communicatiewetenschappen kan je als afgestudeerde van een andere fakulteit een bijkomend diploma behalen door de twee licentiajaren te volgen. Om toeelaten te worden tot deze studies moet je evenwel geen bijkomende kandidaatproef afleggen. Het volgen van de licenties op zich geeft recht op het Bijkomend Diploma, de twistappel in de hele discussie.

Volgens de actievoerende studenten is deze regeling oorzaak van de verlaging van de kwaliteitscommet. Als in de licenties comm.wet. Anders rekenen halen zij hiervoor het feit aan dat de BD'ers over het algemeen geen sociaal-wetenschappelijk voorbereidende opleiding gehad hebben. Bovendien is de toenemende getalsterkte van de BD'ers die een aantal praktische onaanvaardigheden met zich brengt: het hervallen in massaonderwijs en hoorcolleges, bemoeilijkt en oninteressante seminars, het ontoegankelijk worden van stages.

De gevolgen zijn volgens de betrouwen even duidelijk als onvermijdelijk: een devaluatie van het diploma, met daaraan gekoppeld een ongunstige plaats op de arbeidsmarkt. De eisen: op lange termijn de afschaffing van het BD. Twee overgangsmaatregelen zijn voor het actiekomitee onontbeerlijk: 1. een scheiding van de lessen tussen BD en licenties, zodat het onderwijs niet meer aangepast zou worden aan het niveau van de BD studenten 2. een versterking van de toelatingsvoorwaarden van bij de

aanvang van volgend academiejaar. Dit alles, de actie en de gestelde eisen, zou kaderen in een permanente bezinning omtrent kwaliteitsbeter onderwijs. (sic)

CORPORATISME

Hierbij rijst natuurlijk de vraag in hoever een dergelijk standpunt in zoveren bijdraagt tot een uitzuiveren van een situatie voor zover daar kritiek op bestaat. De economische crisis en de daarmee gepaard gaande hoge werkloosheid worden in het pamflet aangeprezen om te stellen dat de actie niet louter corporatistisch van aard is.

Vraag is evenwel in hoever de redenering die hier gemaakt wordt, verschildt van dewelke die gemaakt wordt door de voorstanders van de invoering van een *numerus clausus* in de doktoratsjaren van de fakulteit geneeskunde. Een verhoging van het studentenaantal tout court zou immers net dezelfde gevolgen op pedagogisch vlak hebben. Vanuit die hoek bekeken is een gemis aan solidariteit, zoals ten toon gespreid door de actievoerenden, een gevaarlijke tendens en bovendien reaktionair van aard. De oorzaken van de huidige economische crisis zullen waarschijnlijk niet afdoend bestreden worden door een *baanlooporganisatie* dat enkel tegen symptomen van een fenomeen ingaat.

IK BEN INGENIEURSTUDENT

(EN WAT WEET IK DAAR NU MEE?)

Als je het studentenpubliek in ogenschouw neemt blijkt dat nogal gedifferentieerd te zijn. Het merkwaardige is echter dat er binnen de faculteiten heel wat meer overeenstemming blijkt te bestaan tussen de types studenten. De ingenieurs bijvoorbeeld schijnen een erg homogene groep te vormen en zijn bovendien een wat vreemde eend in de universitaire bijt, netjes afgezonderd in het Heverleese ghetto.

Ze hebben de naam afslovers te zijn en bovendien (oer?)-dom van zodra ze buiten hun vakgebied gaan... En dan spreekt men nog niet van hun -naar het schijnt- vrij bedenkelijke politieke en sociale opvattingen.. Is daar iets van aan, en als dat dan al zo is, hoe komt dat?

Al eens eerder is in deze kolommen een stukje gepleegd over het wezen van de ingenieursstudent -dat dan op basis van een gesprek met de monitoren van het kandidatuurcentrum. Bedoeld stukje deed -in bepaalde kringen- nogal wat stof opwaaien, maar vooral verder te gaan, geven we hier nog even in het kort weer wat de heren monitoren ventilerden.

Als je het studentenpubliek in ogenschouw neemt blijkt dat nogal gedifferentieerd te zijn. Het merkwaardige is echter dat er binnen de faculteiten heel wat meer overeenstemming blijkt te bestaan tussen de types studenten. De ingenieurs bijvoorbeeld schijnen een erg homogene groep te vormen en zijn bovendien een wat vreemde eend in de universitaire bijt, netjes afgezonderd in het Heverleese ghetto.

Ze hebben de naam afslovers te zijn en bovendien (oer?)-dom van zodra ze buiten hun vakgebied gaan... En dan spreekt men nog niet van hun -naar het schijnt- vrij bedenkelijke politieke en sociale opvattingen... Is daar iets van aan, en als dat dan al zo is, hoe komt dat? Al eens eerder is in deze kolommen een stukje gepleegd over het wezen van de ingenieursstudent -dat dan op basis van een gesprek met de monitoren van het kandidatuurcentrum. Bedoeld stukje deed -in bepaalde kringen- nogal wat stof opwaaien, maar vooral verder te gaan geven we hier nog even in het kort weer wat de heren monitoren ventilerden.

-Ingenieursstudenten halen hun motivatie uit de studies "an sich" daar ze geen weet zouden hebben van hun latere beroepsituatie. Bovendien zorgen de reputatie van "zware studies" en het ingangsexamen ervoor dat een (inderdaad) vrij homogene groep wiskundig begaafden overblijft.

het gevolg: weinig problemen met de studies en om die reden ook weinig vragen daaromtrent. Ook weinig vragen over zin en onzin van de studies omdat ingenieurs zich in die mate met hun studies zouden vereenzelvigen dat die voor hen overkomen als "wat ze altijd hadden willen doen".

-Ze werken nogal hard: men moet er hen zelfs op wijzen dat ze ook een beetje mogen leven.

-De ingenieur is een zeer objectief iemand. De materie heeft alles al voor hem bevestigd en al wat hij te doen heeft is de wetmatigheden ervan opsporen en deze optimaal toepassen. Een zeer klare kijk op de zaken dus, en bovendien een model dat handig toe te passen valt op andere dan fysieke fenomenen.

-Het gevolg is wel een zekere kritiekloosheid, men geeft zelfs grif toe dat kritische zin niet zeer aangemoedigd wordt (en kwade tongen beweren dat zelfs dat een eufemisme is).

-De ingenieurs hebben dus met studies en dergelijke weinig problemen, waardoor ze zich geen vragen stellen, en -o, hemel zij dank- wat is dat fijn (gezond was de exacte terminologie).

Men kan toch wel enkele vragen stellen bij dit soort gepraat. Over de motivatie van ingenieurs bv. Als je je even de moeite getroost de werkzaamheden voor ingenieurs in de kranten na te tellen dan gaan je wenkbrauwen wel even de hoogte in.

Als je weet dat de beginnende ingenieurs een zeer royaal loon opstrijkt, waar hij echter zeer hard voor moet werken binnen een gewoonlijk zeer duidelijk op winstbejag gericht systeem, waarvan hij een radertje mag zijn (soms ook een motor als hij wat ouder is) -als je het maatschappelijk aanzien van een ingenieur beschouwt - als je aan de weet komt dat, vooral in Amerikaanse bedrijven maar eigenlijk evengoed aan onze unief, met met min of meer subtielere middelen bekamt dat de ingenieur zich identificeert met "zijn" bedrijf en met de industrie...

Wel, op dat moment nog gaan beweren dat de ingenieursstudent studeert enkel omwille van de studies zelf lijkt ons toch wel een min of meer scheefgetrokken bewering. Het gaat er hier niet om alle ir-studenten als een bende opportunisten af te schilderen, maar het is even onnozel ze voor te stellen als hardwerkende, plichtsgetrouw en idealisten, ijverend voor de bevordering van wetenschap en techniek.

Het aantal mensen dat de ingenieursstudies aanvat, ondanks de zware belemmeringen alleen al, wijst trouwens in die richting. Hetzelfde fenomeen valt bv. in de geneeskunde waar te nemen (ook een lucratief en status-vol beroep), en ook daar weet men het wel uit te leggen.

Als je nu stoute jongens blijven en even verder denken in deze richting dan is het niet zo moeilijk om ook voor andere fenomenen als de kritiekloosheid en de "objectiviteit" van de ingenieur te vinden. Wiens brood men eet...

Er komt hierbij echter wel wat meer om het hoekje kijken en uiteindelijk kan je op die manier iedereen gaan doodverven. Een belangrijk gegeven is de positie van wetenschap en techniek in onze samenleving. Hoewel we stilaan beter zouden moeten weten, is het oude geloof in de wetenschap als instrument voor de constructie (bijna letterlijk op te vatten) van een ideale maatschappij nog steeds levendig. Men blijft

gelooven dat de wetenschap waardevrij is, de instantie die alle problemen zal oplossen. Literatuur, filosofie... het is alles uiterst subjectief, je kan er alle kanten mee op. De elektrische stroom daarentegen loopt, zoals de monitoren zelden, van min naar plus. Zo'n uitspraak verradert hen dan ook lekker.

Vandaar een zekere verwaardheid van alle mensen die op dit terrein werkzaam zijn: "Laat 'ze' maar doen, wij produceren tenminste iets". In het licht van inderdaad soms verblijvende prestaties verbleekt maar al te snel de vraag naar de wenselijkheid van dergelijke prestaties. Men is zo onderdrukt van het feit dat die kerncentrale er het doet, dat het geheim van de atomen ontsloten is, dat de kritiek als nauwelijks meer ervaren wordt dan het gezoom van een lastige mug.

Bovendien zijn dergelijke vraagstellingen economisch-industrieel niet relevant omdat zij het hele systeem wel eens zouden kunnen ondergraven. En soms krijg je het onbehaaglijke idee dat ook ons universitair onderwijs daar maar al te duidelijk onder valt.

Nee, het is niet zo uit de lucht gegrepen als het misschien wel lijkt. Alleen hangt het nergens geafficheerd en wordt er door onze geliefde instelling in alle talen over gezegen.

feiten

Op FTW wordt een gezonde kritische zin, behalve t.o.v. vraagstukken, weinig gestimuleerd. En dat is niet eens een vermoeden, dat zeggen zelfs monitoren die verderop inderdaad weinig blijken te geven van een markante luciditeit. De studies zijn, behalve voor architectuur uitsluitend op het wetenschappelijk-technische gericht, op wat filosofie in eerste kan en wat godsdienst in het laatste jaar (en daar wordt nogal een loopje mee genomen!). Het schijnt weinig bevreemding te wekken dat mensen die voortdurend met wetenschap bezig zijn nooit gehoord hebben van wetenschapsfilosofie, laat staan er enige notie van hebben.

Het is ook zo dat niet weinig professoren zeer gemoedelijk blijven beweren dat wetenschap waardevrij is (er wordt gezegd op het goede en mooie ervan) wat kan gaan tot een vrij goedkope verheerlijking van bepaalde technische wapenfeiten, al verspreiden

die een minder gezond reukje. Soms kan je de gedachte gewoon niet van je afzetten dat men hier vrij klakkeloos -soms lijkt het zelfs alsof het zonder opzet gebeurt, ze schijnen er zelf heilig in te geloven- aan het indoktrineren is.

Het begint er dan naar uit te zien alsof het hoger vermelde, kunstmatig opgefokte identificatieproces van de ingenieur met zijn werk (er ligt een grote afstand tussen enthousiasme opbrengen voor je werk, wat goed is, en het kritiekloos toejuichen van het beleid van "jouw" fabriek) zijn voorloper vindt in de ondertoon van zijn opleiding.

Over zo'n feitjes valt nog wel heen te stappen natuurlijk, maar het wordt wel anders als je met zo'n hoeveelheid werk opgescheept bent, dat er geen tijd meer blijft om terzake aan enige verdieping te werken of om je geestelijke horizon te verleggen. Het wordt schrijnend als er je ter ore komt dat dat vele werk o.a. de bedoeling heeft de studenten voor te bereiden op de hoeveelheid werk die ze in hun beroepsleven te verwerken zullen krijgen.

Men vindt het wel gezond (cfr. Veto 0) dat ingenieurs niet tot een bepaald soort vraagstelling komen. Een gelukkige samenloop van omstandigheden niet? -of is het allemaal niet zo toevallig? Is het gezond dat men dat gezond vindt, hoevel men ir. studenten soms moet zeggen dat ze ook recht hebben op een (beetje) leven? Welk soort hygiëne wordt hier aan de man gebracht?

En dan blijft er nog één vraag: is de ir.-student nu dom, weet hij werkelijk van niets?

dom?

Het is niet onwaarschijnlijk dat, als men zou peilen naar het gemiddeld IQ van het studentenvolkje, de ingenieursstudent er niet zo slecht zou uitkomen. Daar wordt van hogerhand in elk geval nogal wat mee geschermd. Blijft de vraag naar de relevantie van dat gegeven. De socratische vraag of iemand die veel weet wel wijs is, of alleen maar meent -in dit geval gemeend wordt, bij gebrek aan meningsvorming- wijs te zijn.

Ingenieurs zijn mensen. Het is niet zo dat ze speciaal anders zouden zijn omdat ze het beroep ingenieur uitoefenen.

Er is wel een vervreemdingsproces gaande. Door allerlei invloeden, en die kunnen thuis al beginnen, worden veel mensen de studeis ingedreven, en door het voortduren van buitenuit bijsturen wordt hun denken steeds eendimensionaler zij het grondiger. Het moment van onderhuidse frustratie en alienatie breekt niet zelden pas vrij laat door, omdat op zeer volledige wijze surrogaten worden geboden: liefde en erotiek worden in het werk geprojecteerd, wat commercieel goed uitkomt, kritische zin wordt omgezet in "Deutsche gründlichkeit" bij het berekenen van pijpleidingen, het gebrek aan wijde ontplooiing wordt gecompenseerd door de illusie van de alwetendheid der positieve wetenschappen. Het surrogaat voor leven: aanzien en prestatie.

Of is dat spijkers op laag water zoeken? Of gaat dat ook voor anderen dan ingenieurs op?

WETENSCHAP EN SAMENLEVING

vervolg van blz. 8

de gemeenschap meer betaalt mag er ook meer controle zijn op het soort dingen die onderzocht worden. Maar als die controle zo ver gaat dat alles planmatig wordt en dat alles opgelegd wordt, dan vind ik dat dat positief aspect van neutraliteit verloren gaat.

En gelijk Chomsky zei in een studie in de tijd van de Vietnamoorlog, over de verantwoordelijkheid van de intellectuelen, er mag van de intellectuelen verwacht worden dat ze de waarheid zeggen en de leugens aan de kaak stellen. Wel, het is bijna een triviale feit, maar dat is niet gemakkelijk. Een aantal mensen hebben over een probleem kennis van zaken en zij zouden tussen kunnen komen in politieke debatten. Ik betreur het ten zeerste dat dat niet meer gebeurt. Als ik zie bv. wat een laboratorium gelijk dat van toxicologie in Gent kan doen in bepaalde publieke debatten, dat is heel belangrijk. Wel, zoiets is zonder academische vrijheid en zonder dat positief aspect van neutraliteit volgens mij onmogelijk.

ENGAGEMENT

VETO: Veel van wat u zegt klinkt in de richting van een nieuw soort universiteit.

HERMAN ROELANTS: Dat ideaal kan aanwezig zijn, maar dat is niet concreet onder woorden gebracht. De situatie is niet te vergelijken met Nederland, waar het praktische overal aanwezig is in de opleiding, waar men collega's en medewerkers heeft, heel wat meer dan in dit minimaalprogramma voorzien is. Wel blijkt in Nederland dat er een heel deel dingen uit voortkomt die ge niet in den beginne voorziet. De organisaties van de verschillende universiteiten hebben onderlinge contacten. Wetenschapsmensen en studenten van verschillende universiteiten komen samen rond bepaalde thema's. Dat heeft wel effect. Er is een blad in Nederland, van de wetenschappelijke werkers om het zo te zeggen. Behandelt thema's gelijk "de vrouwenemancipatie in het onderwijs en het onderzoek" of "de DNA-combinant discussie en de gevolgen daarvan voor de maatschappij", zeer algemene

thema's dus, die vele mensen zouden moeten en kunnen interesseren. Het is een manier om de problematiek levendig te houden, en ook de verantwoordelijkheidszin die er mee samenhangt. Ik heb de indruk dat er heel wat vernieuwing komt in Nederland. Zo'n blad als Wetenschap en Samenleving heeft een enorme revolutionaire kracht op de duur. Mensen worden daarmee geconfronteerd, komen voort uit de opleidingen, nemen posten in, in het wetenschapsbeleid of in de universiteiten. Als die mensen een andere geest hebben, kan dat veel veranderen. Het is in de wetenschap ook zo dat een aantal dingen maar kunnen opkomen als er een nieuwe generatie is.

VETO: De nadruk binnen het project ligt sterk op de maatschappelijke verantwoordelijkheid van universiteiten. Uiteindelijk zou dat toch moeten uitgroeien tot een politiek engagement.

HERMAN ROELANTS: Misschien wel, misschien wel... maar ik zie niet noodzakelijk een bepaalde politieke organisatie. Ik kan mij inbeelden dat een aantal mensen die met die soorten problemen zouden gecon-

fronteerd zijn, actief zouden worden in bv. de ecologische beweging. Ecologische bewegingen kunnen een politieke rol vervullen of niet. Als ze het niet doen vind ik dat spijtig, en ze doen het te weinig voor het ogenblik. Een aantal mensen zullen proberen om er in politieke organisaties werk van te maken. Ik zie niet in waarom dat één bepaalde politieke organisatie zou moeten zijn.

Maar ik zie wel de politieke draagkracht van dat soort initiatieven. In Nederland wordt vanuit de ministeries aan een aantal W&S - groepen onderzoeksopdrachten geven.

Ook dat is uiteindelijk een manier van invloed hebben, een politieke faktor.

PRECAIR

VETO: De ontwikkeling is toch wel zo, gezien de toestand van de openbare financiën, dat men in de universiteiten meer en meer de noodzaak ziet om bij de industrie te gaan aankloppen. Ik denk dat dat niet persé slecht is, maar heel die richting waarin dat gaat, ik stel me daar toch wel een beetje vragen rond...

HERMAN ROELANTS: Ja, ik stel me daar ook grote vragen rond. In hoeverre kunnen die banden versterkt worden, zal dat uiteindelijk niet leiden tot juist dat wegvallen van die neutraliteit waarover ook rector De Somer het had? Ik kan daar zo maar geen antwoord op geven. Ik vraag me trouwens af of bekend is wat al dat kontraktonderzoek is, ik bedoel, of daar gegevens over zijn, waarvoor dat uiteindelijk dient, wie dat financiert enzovoort, en of die informatie gemakkelijk te krijgen is. Ik heb ze nooit gezien, maar dat betekent niet dat ze niet bestaat. Nu; ik heb ook in principe niets tegen kontraktonderzoek. Kontraktonderzoek kan heel belangrijk zijn. Als 40% van de wetenschapslui daaraan werken, veronderstel ik dat er wel uitlopers daarvan tot hier te vinden zijn. Daar stel ik me grote problemen rond, vooral aan een katholieke universiteit.

STEUN ?

VETO: Om terug te komen naar de direkt voelbare realiteit, de invoering van een studieonderdeel loopt vast wel niet van een leven dakje.

HERMAN ROELANTS: Ge zult ook wel weten dat niet iedereen te vinden hiervoor. Men heeft schrik. Een aantal mensen hebben gewoon schrik... Een aantal mensen in de wetenschappen - en dat is niet pejoratief - een aantal mensen in de wetenschappen weten hoege-naamd niets van menswetenschap-

pen. Als die de naam sociologie horen, denken ze aan linkse invloeden, aan marxisme - ongerechtvaardigd, ongerechtvaardigd maar dat is een mentaliteit die bij sommige mensen aanwezig is, niet bij het merendeel, gelukkig. Goed, intussen zijn dat toch allemaal mensen die ook in fakulteitsraden of POK's zitten. Ge moet die mensen erop wijzen dat dit een ernstige zaak is en geen intrusie van bezarrende dingen die aan de studenten hun oren gebracht worden, alleen maar zo... Ze mogen niet alleen de mening hebben dat het een subversief zaakje is, wat dat dan ook zou kunnen zijn, sub-versief.

Let colloquium van deze week (5 nov. red.) is bedoeld om de professoren te laten zien hoe enkele voorbeelden in Engeland en Nederland werken in de praktijk, dat geeft misschien meer moed om er positief tegenover te staan. Voor het hele opzet is men zijn instructie gaan opbrengen bij zulke voorbeelden. De blaauwdruk is goed overdekt, er zijn al heel wat mogelijke kritieken opgevallen. Maar veel zal toch afhangen van de concrete uitwerking, en die ligt nog niet vast.

MOTIVATIE

VETO: In het L.U.C. (Limburg) is iets dergelijks al geprobeerd, en daar is vastgesteld dat het initiatief zeer snel in geïnstitutionaliseerd en zeer snel is ervaren als een cursus tussen de andere. De studenten zijn vlog naar een minimalistische houding gegaan. Mist het vak op die manier niet zijn doel?

HERMAN ROELANTS: Dat is heel juist. En ik denk zelfs dat dat onvermijdelijk is. Ik kan me niet inbeelden dat een zaak die met een zeker idealisme wordt gelanceerd puur idea-

istisch zal blijven. Een aantal studenten, een heel groot aantal, zal dat zien als een psychologie cursus tussen andere. Dat is spijtig, maar zelfs dan is die cursus nog iets positiefs. Zij zullen nu altijd eens gehoord hebben - en in enig detail gehoord hebben - over problemen waar ze anders misschien nooit de inspanning zullen opbrengen om zich er mee te confronteren. Een aantal kunnen wellicht die zaken belangrijker beginnen vinden en er interesse voor opbrengen, en een aantal zal vanaf de aanvang interesse hebben, daar ben ik zeker van. In het project zelf is anders moeite gedaan om minimalisme te vermijden. Het poot om een zekere motivatie erin te krijgen bij de studenten en tegelijkertijd laat men het toch niet zo maar aan hen over. Want aan iemand zeggen, begin nu eens een keer wat literatuur op te zoeken over bv. "milieuvuiling" of "energieproblematiek", dat is iemand in een moeras storten. Er moet een hoeveelheid algemene informatie aangebracht kunnen worden, in hoorcolleges, er moeten leiddraden zijn, en voor de rest moet er dan in groep rond

thema's gewerkt kunnen worden. Dat is de algemene inspiratie. En om het wat serieus te formuleren is dat in een pedagogische kleeft gestoken, met een "motiverende fase", een "systematische fase" en een "verwerkingsfase". Maar die terminologie moet je erbij nemen.

VETO: Er wordt niet overwogen om de rektor kandidaten te polsen rond het voorstel, in en debijt bv.?

HERMAN ROELANTS: Dat zou eigenlijk een interessante suggestie zijn. Een debat rond verschillende dingen met de verschillende kandidaten samen, juist gelijk voor de Amerikaanse verkiezingen (algemeen gelach). Niet om die komedie voor de rektor over te doen, maar omdat het mts een paar goedgekozen vragen zeer instructief zou zijn.

VETO: Waarvan akte.

DAGBLADEN OVER MOL MEDIA-MOL

Op 27 oktober vond er in Mol een internationale anti-atoommanifestatie plaats. Hoofthema's van deze betoging waren gericht tegen het heropenen van de opwerkingsfabriek Eurochimic te Dessel en tegen het opstapelen van kernafval in de Kempische kleilagen. Luc Allemeersch maakte voor ons een analyse van de kranten die op 28 oktober verschenen. Aansluitend hierbij nog een aantal bedenkingen van de redactie.

Bij het nalezen van zes verschillende dagbladen was ik zelf ook niet weinig verbaasd te lezen op hoeveel verschillende manieren men iets kan belichten en zo de feiten volledig anders kan voorstellen zonder daarom echt onwaarheden te plegen. Je hoeft enkel klemtonen te verleggen, gegevens te verzwijgen en op te schroeven. Van groot belang zijn natuurlijk ook de koppen, de foto's en de lay-out. Besluiten trekken zal ik maar niet doen. Een vergelijking van de berichtgeving spreekt boekdelen.

Misschien nog ter verduidelijking dit. De Standaard en Het Nieuwsblad hebben in feite dezelfde eindredactie. Deze heren en dames gaan er blijkbaar wel van uit dat ons Vlaamse mensdom bestaat uit 'intellectuelen' en 'gewoon volk'. Zo kunnen we beter begrijpen waarom we in beide kranten wel dezelfde tekst (op een andere plaats weliswaar) maar andere koppen en foto's terugvinden.

Vooreerst een beetje gegochel met cijfertjes.

% besteed op	De Morg.	De Stand.	Gaz.V.Ant.	H.Nieuwsb.	H. Volk	Het L.N
voorpagina	29%	35%	0%	7%	10%	3%
tot. krant(1)	9%	5%	1%	1%	2%	1%

Welke koppen gebruikte men?

Het Laatste Nieuw	MOL KEEK GELATEN NAAR STROOM BETOGERS
Het Volk	BETOGERS ZEGGEN "NEEN" TEGEN KERNINDUSTRIE 10.000 BETOGERS TEGEN KERNENERGIE
Het Nieuwsblad	RELLEN TEGEN ATOOMCENTRUM BETOGERS WILDEN GARDERE AKTIE
Gazet van Antwerpen	TIENDUIZEND MANIFESTEERDEN TEGEN KERNENERGIE SLECHTS EEN INCIDENT TE MOL
De Standaard	WATERKANON EN TRAANGAS TEGEN ANTI-ATOOMBETOGERS
De Morgen	TIENDUIZEND BETOGERS TEGEN KERNENERGIE "SPERGEBIED"; WAAR ZELFS DE T.V. MOEST WIJKEN

(1) Bij het berekenen van het relatief aantal bladzijden veronderstelde ik dat de voorpagina driemaal zo belangrijk is als de binnenvoorpagina's. Daarom werd de hoeveelheid tekst, plus foto die op de voorpagina staat met een factor drie vermenigvuldigd.

MEDIA-MOL

ENKELE BEDENKINGEN

Inhoudelijk zouden we enkele bedenkingen willen maken bij twee in de pers gesignaleerde fenomenen: 1 het geweldadiger worden van de anti-kernenergieactie en 2 de vaststelling dat sommige verdachte individuen deze geweldadige uitspattingen in de hand werkten.

1. Wanneer we de betoging van Mol vergelijken met de gelijkaardige demonstratie van Doel van vorig jaar vallen twee dingen op: er waren minder mensen en de mensen die er wel waren ademen een agressieve sfeer.

De anti-kernenergiebeweging, de grootste maatschappelijke beweging van de zestiger jaren typeerde zich best door haar pacifistische karakter. Het anti-karakter van de beweging werd steeds op een 'flower-power'-achtige manier ingekleed en ventileerde zich steeds op een ludieke manier. In Mol werd daarentegen vooral gesproken over 'reischoppers' of 'autonomen', al naargelang de strekking van de krant die je erop naslaat.

Wat is hier in feite veranderd? De anti-kernenergiebeweging op zich of de berichtgeving hieromtrent?

Laten we het eerste alternatief eens onder ogen zien. Het opzet van een democratische beweging is om 'druk' (vandaar drukingsgroep) uit te oefenen op diegenen die het beleid bepalen, in casu parlement en regering. Deze instituties worden ondersteund op ongebonden wijze de wil van het volk tot uitdrukking te brengen.

Wanneer men aan dit laatste gaat twifelen wordt de neiging om het heft in eigen handen te nemen natuurlijk groter. Men zal in dat geval zijn aktie niet voeren om de beleidsvoerder van zijn gelijk te overtuigen maar om het recht in eigen handen te nemen en eigenhandig, in het geval van de anti-kernenergiebeweging, de centrale te sluiten of stil te leggen. (cf. Dodewaard). Dat een dergelijke redenering bij een deel van de Molse betogers heeft meegespeeld is overduidelijk.

Daarnaast is er echter ook de berichtgeving over het gebeuren. Op de 'hete plek' in het traject, de plaats waar je de centrale zag liggen, had zich een leger van fotografen en persmensen opgesteld. Je moest goed oppassen om je benen niet te breken over materiaal van BRT-TV.

Nu wist prof. Boone (KUL) enkele weken geleden in een BRT-konfrontatie niet met zekerheid te vertellen of publiciteit geven aan geweld (in deze TV uitzending ging het over VMO-geweld) een escalatie van dit geweld tot gevolg had. Een 400 blz dik rapport dat vorige week in Nederland aan de pers werd voorgesteld is hierover echter zeer duidelijk. In hun persconferentie werden de journalisten aangeraden zo min mogelijk aandacht aan geweld te besteden omdat dit escalierend werkt. De journalisten in Mol konden dit rapport nog niet gelezen hebben. In het vervolg zouden ze er wel rekening mee moeten houden.

Dranghekkens

Het kostte de betogers weinig moeite om voorbij de dranghekkens te komen, die de -verboden zone- van Achterbos afgrendelden. Op dat kritieke punt stonden immers geen ordediensten opgesteld. Verscheidene honderden betogers stormden richting kerncentrale en Eurochemic, maar werden daar uiteengedreven met traangasgranaten en waterkanonnen.

Teruggedreven op de Achterbossteenweg, wierpen de betogers zelf een barrikade op met boomstammen, dwars over de weg. Een ander deel van de betogers trok zich in een zijweg terug. Daar ging het even hard tegen onzacht. Opnieuw chargeerde de rijkswacht met sproeiwagens en traangasgranaten. De betogers katapulteerden met stenen. Tweemaal raakten leden van de politie en rijkswacht, ingesloten door betogers. Ze konden evenwel worden ont-

D.S. 28/10/80

2. Blijkens bepaalde krantenberichten en ook uit commentaar van Guido van Steenkiste, een van de organisatoren, zouden bepaalde 'verdachte' individuen begonnen zijn met de rellen, en zouden de eersten geweest zijn om diegenen die het 'goede' voorbeeld yavolgden te arresteren.

Twee „burgers“ trachten een mei sienen gooiende betogter te arresteren. Als iemand van de VAKS-ordediens zich met de zaai bemoeit, wordt hij zelf wegge-

sleurd. Eerder deze namiddag al hadden enkele „burgers“ de aandacht op zich gevestigd. Zo wordt de rijkswachtafdeeling gekoördineerd door een in versleien jeans geklede jongeman, bovendien de gelukkige bezitter van een camouflagevest waarmee de jongste maanden alleen nog de extreem-rechse Vlaamse Milicianen Orde (VMO) publiekelijk de sraat op durft.

Enkele van zijn kollega's, uigeburst in gelijkaardige unieken, beschikken daarenboven over helmen. Ondanks deze tot enige verrassing aanleiding gevende uoossuanden, kan een verder tref vermeden worden.

D.M. 28/10/80

Laakbare activiteiten dat alleszins. Of de leden van onze 'politieke politie' (BOB) hiervoor in de leer gingen bij hun Nederlandse kollega's, is onbekend. Naar aanleiding van de opening van een nieuw stuk metro, belichte de nederlandse pers een aantal fenomenen, die de rechtstaat als dusdanig in die mate aantasten dat je je als burger (zelfs als je niet paranoïed bent) niet langer veilig voelt. Als deze epidemie naar België overslaat, waarvan we in Mol blijkbaar een voorteken kregen, is het wel belangrijk hier even bij stil te staan. Welke zijn de feiten? Naar aanleiding van de opening van een nieuw Metro-traject in Amsterdam werden talrijke mensen met bivakvants

opgemerkt die het er duidelijk om te doen was herrie te schoppen.

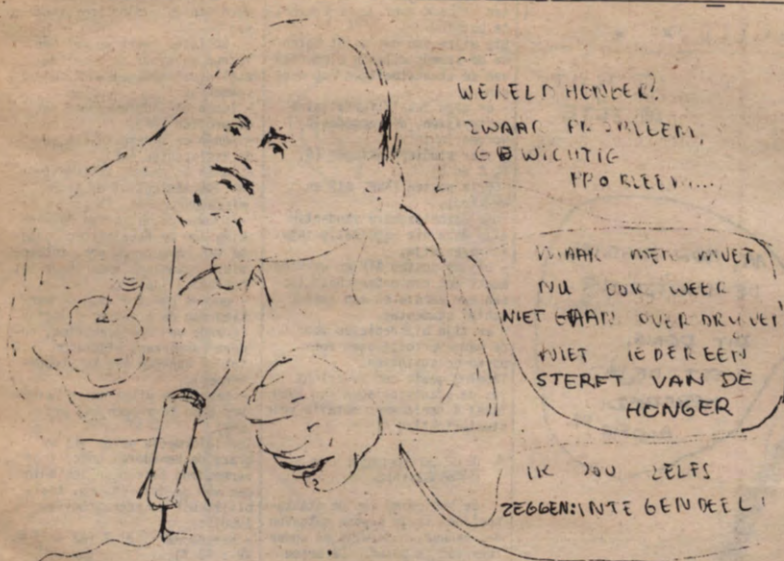
Op een bepaald ogenblik werd er door deze mensen met bivakvants in de richting van het hoofdbureau van de Mobiliteits Eenheid gewandeld, waargans de bende op een bepaald ogenblik metjes omsingeld bleek en één voor één opgepakt. Balans: in totaal werden 163 mensen gearresteerd. De aktievoerders beropen telaar dat ze erin geluidst waren.

Dat was echter nog niet alles. De arrestanten werden vastgehouden tot de avond van de volgende dag. Er werd hiervoor geen reden opgegeven. Vermoedelijke reden:

in de namiddag van de volgende dag zou er een nieuwe manifestatie plaatsvinden. Om te verhinderen dat dezelfde mensen opnieuw aan deze aktie zouden deelnemen, mis-

schien? Hier werd dus een grote groep mensen opgepakt, alleen omdat ze zich, om welke reden dan ook, binnen het omsingelingsgebied bevonden. In een nogal nummer gaan we dieper in op de politieke en juridische achtergronden van dit probleem. Dit is een verkapt vorm van voorrechten. In Frankrijk zijn dergelijke praktijken, overeenkomstig 'le loi Anti-Casseurs' wel mogelijk.

Een dergelijk wet maakt het mogelijk groepen op hun vermoede schuld op te pakken. Afstappen dus van de individuele schuld en daderschap. Het Nederlandse en Belgische rechtssysteem kent echter alleen individuele schuld en praktijken zoals deze in Amsterdam zijn dan ook absoluut onduidelijk.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										

HORIZONTAAL

1. gebeurtenis in pauscollege op 11 november
2. deel van graangewas-tweede fase in Freud's theorie over libido-ontwikkeling.
3. metaal-stijgmiddel
4. zone-tan
5. reptielsoort-emmy gehalveerd
6. deel van schip-minder dan twee
7. vol-pers. vzw.
8. veelvuldige spellingsfout-griekse dans
9. daar-studentenholen
10. naam van vorige lijn-radio nationaal
11. zit onder de Noren-zijn achterna is Trotsky

VERTIKAAL

1. niet los-gissend
2. grote muis -Sturm-Abteilung -stuk van trap
3. 1ste fase in Freud's...-antiek jij
4. grillige lijnen
5. waarvan sommige balen-stichter van Joods Beweerd
6. voegwoord-handelt
7. niet droog-verzwaren op een vliez manier
8. ingewanden-in het jaar...
9. gereedschap-pers. vzw.
10. met de hoeveelheid ervan pochen automatieken-dure sport.

wij steunen
RADIO SCORPIO
 FM 101 MHz
 DE LEUVENSE VRIJE RADIO
 POSTBUS 44 - 3000 LEUVEN

VETO
 OP
 SCORPIO
 woensdag van
 20H30
 tot
 21H30

Dinsdag 18 nov:

Klassiek concert, Grote Aula van het Maria Theresiacollege, org. KVHV. 20.30 u. alg. inkom: 120 F, studenten CJP, Plus 3 kaart: 90 F, KVHV leden: 60 F.

Woensdag 19 nov:

Kursus "Spelen en bewegen op basis van mime". 19.30 tot 22.30 u, Sedes. org. Brabantse Volkshogeschool.

Kursus "waar sta ik en waar wil ik naartoe". De Bron, koetsweg 122 Kessel-10, 19 tot 22 u. org. Brabantse volkshogeschool.

"Relatie tussen de medebewoners. De rol van de charismatische figuur. Vermeignuldigheid". rnv. Auberge, 't Net en Passage 144; in de Valk, Tiensestraat, Leuven; 20.00 u; gratis. (org. De Pimpel)

Info-avond I.C.Y.E. (jongerenuitwisseling); 20.00 u; 't Stuc; eerste verdiep; gratis.

Boekenbeurs LO en Kine, Nieuw gebouw Sportkot, de ganse dag gratis.

Donderdag 20 nov:

Optreden van Free Pickin'; Pimpel, rijkschoolstraat 45; 20.00 u; (org. Pimpel vzw)

Poëzieavond met muzikale omlijsting; 20.30 u; 't Stuc; org. Medica; inkom 60 F.

Dinsdag 25 nov:

Toneel: "Het Et" met "Ieder voor zich"; 't Stuc; 20.30 u; 100 - 120 F.

24 uren VTK; Sportkot; begin 19.00 u; gratis

"Verhouding tussen professionele en niet professionele opvang" m.m.v. 't Sas, Auberge, Inter Mens Center, Net, Vluchthuis van mishandelde vrouwen; Valk, Tiensestraat; 20.00 u; gratis. (Org. Pimpel vzw)

Openbare Lezing: "het ontstaan van de bijbel"; Voorzittingaal stedelijke akad; L. Vanderkelkenstraat, Leuven; Gratis. (org. Rozenkruisersgenootschap)

Woensdag 26 nov:

Film: Hestes Street (Micklin Silver); Vampus Heverlee; aud-K; 20.30 u; 50 F.

Maandag 1 dec:

Toneel: Theater Carrousel met Boulevard (Amsterdam); Animatiezaal 't Stuc; 20.30 u 100/80 F; org. Germania.

Dinsdag 2 dec:

Sjokkenteer (Folk); Bar R.C. 20.00 u; 0 - 50 F.

Film: "Jour de Fête" (Jacques Tati), De Valk, lokaal 91.06 20.00 u; 50/40 F.

Woensdag 3 dec:

"Politieke opstelling van de instelling" M.m.v. Oasis, Auberge, Vluchthuis mishandelde vrouwen; Valk, Tiensestraat; 20.00 u; gratis. (org. Pimpel vzw)

Film: "Foul Play" (Colin Higgins); Campus Heverlee Aud K; 50 F.

Donderdag 4 dec:

Orgelconcert Kamiel D'Hooge, Pater Damaankerk; 20.30 u; 60/80 F. (org. Medica)

Maandag 8 dec:

VTK-revue; Stadsschouwburg; 20.15 u; prijs afhankelijk van de plaats

VRG floor-show (free podium door rechtstudenten); 't Stuc; 20.00 u; 50/40 fr

Dinsdag 9 dec:

VTK-revue, 2de vertoning 20.15 u

Woensdag 10 dec:

"Financiering BTK'ers" m.m.v. de Wip, Oasis, Vluchthuis mishandelde vrouwen; in de Valk, Tiensestraat; 20.00 u; inkom gratis; org: VZW Pimpel

Optreden van Rum en Mannes Vandevelde in de grote Aula; 20.00 u; voorverkoop 150 fr, kassa 170 fr; org: VZW Pimpel

Donderdag 11 dec:

Jazz-avond: "The Fondy Riverside Bullet Band" met muziek en uitleg over New Orleans Jazz; Corso, Diestsestraat; 20.30 u; 100 fr

KURSSSEN GEORGANISEERD DOOR DE BRABANTSE VOLKSHOGESCHOOL

"Beeldende kunst benaderen in groep"; 6 zaterdagen (9.30 u - 12.30 u) vanaf 8 nov.

"Waar ik sta, waar wil ik naartoe", bekijken van de belangrijkste domeinen van ons leven en er plannen voor maken; 6 woensdagen (19 - 22 u) + 1 zaterdag (9.30 - 17.30 u) vanaf 12 nov.

"Spelen en bewegen op basis van mime"; 7 woensdagen (19.30 - 22.30 u) vanaf 5 nov.; in de Sedes
"Leren over economie, Teren over de grote huishouding"; een dagkursus voor vrouwen over de economische kringloop, over hoe verbruikers

kunnen optreden en zich organiseren, over sparen en investeren; 4 dinsdagen vanaf 18 nov.; (9.30 - 15.30 u

Alle kursussen gaan door in "De Bron", Koetsweg 122, Kessel-10, tenzij anders vermeld; inschrijvingen en gratis folder: Brabantse Volkshogeschool, Liedtstraat 27-29, 1030 Brussel 'tel 02/ 25 46 85

ER WAS EENS EEN
MAN ZONDER HANDEN
EN ZONDER PIJNLIJDE

GELD VAN DE K.U.L.

(vervolg v. blz. 7)

bepaald door de gemiddelde kostprijs van het onderwijs en wetenschappelijk personeel, op basis van twee APers voor drie WPers. De rijksuniversiteiten krijgen -krachtens artikel 34 van de wet van 1971- een supplement bij hun staatsloelagen dat dient om de wettelijke werkgeversbijdragen (sociale lasten betaald door de werkgever) te betalen.

Bij wijze van overzicht halen we de samenstellende elementen van de staatsloelagen nog eens aan:

- er zijn twaalf forfaitaire kostprijzen, die opgedeeld worden in:
    - vier studierichtingen (A, B, C en D),
    - drie posten (AMP, ATP en werking),
    - de betoelaagbare studenten zijn deze die regelmatig ingeschreven zijn,
    - bij de posten ATP en werking maakt men een onderscheid tussen een eerste en een tweede schijf studenten,
    - er zijn bijkredieten voor de wergeversbijdragen voor personeelsuitgaven.
- Tabel 3 geeft een overzicht van de staatsloelagen van 1980. Tabel 4 geeft meer details voor studierichting A.

4. DE STAATSTOELAGEN: DE BESTEDING

De besteding van de staatsloelagen is de gewone uitgaven van beheer, onderwijs en onderzoek van de unif. De betoelaging gebeurt voor drie posten: AMP, ATP en werking. Deze indeling van de overeenkomende gelden moet in de begroting en in de uitgaven gerespecteerd blijven. Er mag dan ook geen overheveling tussen deze drie posten gebeuren die groter is dan 10 %, zelfs niet binnen eenzelfde studierichting, tenzij hiervoor speciale toestemming van de minister is verkregen. Zoals later zal blijken heeft de KUL reeds dikwijls aan de minister toelating moeten vragen om overdrachten tussen de posten te mogen uitvoeren.

Zoals men in de vorige paragraaf las, wordt voor de berekening van de staatsloelagen onderscheid gemaakt tussen vier studierichtingen. Men merkt dadelijk op dat dit voor

onze unif administratief een ongebruikelijke indeling is. In de gewone begroting wordt de indeling dan ook gemaakt volgens de structuur van de KUL.

Men onderscheidt:

- de faculteiten en instituten,
  - de algemene diensten.
- Tabel 5 geeft een overzicht van de indeling die gemaakt wordt in de gewone begroting van de KUL.

De lezer heeft nu wel een indruk waarvoor de unif de staatsloelagen gebruikt. Wij sommen op:

- lonen en andere kosten van de profen (AP),
- lonen en andere kosten van de assistenten (MP),
- lonen en andere kosten van het administratief en technisch personeel (ATP),
- gewone onkosten van de werking van de faculteiten (gaande van computerpunten, fotocopiees, onderzoekapparatuur tot potloodlijfers),
- gewone onkosten van de werking van de algemene diensten (gaande van energiekosten, onderhoudswerken, bijdragem VLIR tot de aankoop van kunstvoorwerpen),
- eenmalige uitgaven en reserves (aan te vragen bij het BAR).

Ter informatie geven wij u graag de benaderde onderlinge verhouding tussen de bestedingen van de drie posten, zoals blijkt uit de begroting van 1980):

- kosten AMP: 51 % (AP: 25 %, WP: 26 %),
- kosten ATP: 29 %,
- kosten werking: 20 % (faculteiten: 8 %, algemene diensten: 11 %, reserves: 1 %).

U merkt duidelijk waarvoor het meeste geld gebruikt wordt.

In deze bijdrage laten we hoe de staatsloelagen berekend worden en waarvoor ze gebruikt worden. We onthouden de drie grote posten van de begroting: AMP, ATP en werking, en wat ze zoal inhouden. De volgende keer gooien we er getallen tegenaan, want dan geven we een vergelijkend overzicht van de gewone begrotingen van 1978, 1979 en 1980. Ook de volgende keer wordt uitgelegd hoe de overdrachten tussen de posten gebeuren.

JS (mmv LS)

LES CREDITÉS DE LA VIE VEVELOPPANTE
LES PAYS LEVELOITEUX

1. LE PLÂT
DE TÊTE

